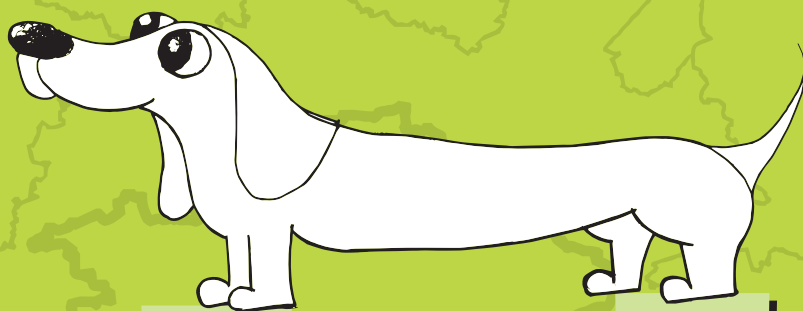

Náš domov **MEZI VLTAVOU A SÁZAVOU**

Krhanice

Křečovice

Netvořice

Neveklov

Týnec nad Sázavou

Náš domov

MEZI VLTAVOU A SÁZAVOU

Regionální učebnice

Krhanice / Křečovice / Netvořice
Neveklov / Týnec nad Sázavou

OBSAH

NEVEKLOV	8
Geografické vymezení	10
Historie Neveklovska	15
Název a symboly Neveklova	28
Současnost obce	30
Katastrální části	37
Významné stavby	43
Kultura, zvyky	48
Osobnosti Neveklova	52
AUTOŘI A POUŽITÉ ZDROJE	58

Milí čtenáři, milé děti,

jsem ráda, že máte možnost listovat v regionální učebnici kraje mezi Vltavou a Sázavou. Je to kraj, kde žijete, kraj, ve kterém máte své kořeny a možná i vaši předci. Kniha vznikala celé čtyři roky a podíleli se na ní pedagogové a žáci všech pěti zúčastněných základních škol (Týnec nad Sázavou, Krhanice, Neveklov, Křečovice, Netvořice). Jde o první učebnici tohoto typu v našem regionu. Záměrem je prohloubit váš zájem o kraj, ve kterém žijete. Znáte-li dobře toto místo, jeho historii, kulturu, přírodní vztahy, můžete ho lépe chránit, podílet se na jeho rozvoji a rozkvětu. Učebnice nenahrazuje výuku dějepisu, přírodopisu, občanské či výtvarné výchovy, vlastivědy ani prvouky. Není historickou kronikou, turistickým průvodcem ani biologickým svazkem zoologie a botaniky. Umožní vám nahlédnout do zajímavostí v našem kraji a třeba podnítí váš zájem o život a místo, které vás obklopuje. Knížka pohlíží na náš region z pohledu mezipředmětových vztahů, a tak nás může v kapitole o historii třeba překvapit křížovka, kvíz, doplňovačka apod.

Regionální učebnice má široké využití. Účelem je především doplnění a zpestření výuky. Je doplněna pracovními listy napříč předměty a můžete se s ní seznámit i v elektronické podobě. Přeji vám, aby se kniha stala pro vás zábavou, která potěší, zaujme a snad i trochu poučí.

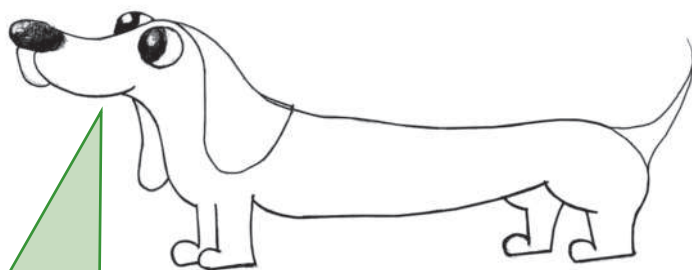
Mgr. Ludmila Vodehnalová

Foto Markéta Kolářová: Soutok Vltavy a Sázavy u Davle, podzim 2019

KANDÍK – PSÍ ZUB

Ahoj! Jsem jezevčík
a jmenuji se Kandík – psí zub, zkráceně
Kandík. Budu Vás provázet touto knihou. Ptáte se, proč
mám tak zvláštní jméno? Odpověď je jednoduchá. Narodil jsem se
v kraji mezi Vltavou a Sázavou, vlastně kousek nad řekou – v místech, kde
se Sázava pomalu blíží k soutoku s Vltavou. Tam někde nedaleko Pikovic leží
kopec Medník. Je to význačný kopec, dosahující výšky 416,5m nad mořem. Hrdě
se vypíná nad údolím řeky Sázavy. V okolí Medníku je zvlášť velká koncentrace
trampů a tramských osad. Jeho svahy jsou porostlé listnatými lesy. Medník je
pravděpodobně jedinou lokalitou v České republice, kde roste ohrožená
rostlina kandík psí zub (*Erythronium dens-canis*). A protože
pocházím právě z tohoto nádherného kraje, nemohu se
přece jmenovat jinak!

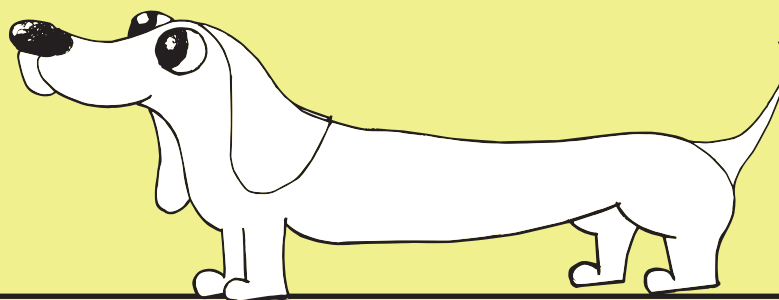

Foto: Ludmila Vodehnalová: Kandík – psí zub, Medník, 2018

Geografické vymezení / Historie / Název a symboly města
Současnost / Místní části / Významné stavby / Kultura a zvyky
Významné osobnosti

NEVEKLOV

ÚVOD

„... celý ten nádherný kraj, jemuž vévodí Neštětická hora, dávný svědek selské vzpoury a její prohry, spolu s Chlumem, Rudou či Provodnou horou; kde člověka doslova přiková na místo například kouzelný Chvojínek ...“
Eliška Horelová

Neveklovsko je přirozeným centrem kraje mezi Vltavou a Sázavou. Je to region, který zahrnuje nejen Neveklov, ale i okolní obce a osady. Kopcovitá krajina s lesy a rybníky, nedaleká slapská přehrada a zejména čisté životní prostředí představují největší atraktivitu oblasti.

Na následujících stránkách je stručně popsána celá oblast ze zeměpisného, přírodopisného a dějepisného hlediska. Zmíněna je i současná tvář města, jeho části, významné stavby, kultura a zvyky a osobnosti, které z regionu pocházejí.

Obrázky a starší fotografie pocházejí z archivu školy či z kroniky města a školy. Ilustrace vytvořili v roce 2022 žáci třídy 3. B pod vedením paní učitelky Mgr. Galiny Žďárské. Neveklov a okolí na svých snímcích zachytili v uplynulých letech žáci 9. ročníku (2022/2023) spolu s paní učitelkou Mgr. Martinou Štátskovou. Fotografie z dronu věnoval pan Přemysl Petrák.

Kostel sv. Václava na Chvojínku, jeden ze symbolů zdejší krajiny.
Byl postaven v gotickém slohu zřejmě na přelomu 13. a 14. století.

Neveklov se nachází ve Středočeském kraji v okrese Benešov a zahrnuje 9 katastrálních území. Povrch oblasti je kopcovitý. Průměrná nadmořská výška je 420 m n. m. Nejvyšší vrchol, Neštětická hora, měří 536 m n. m. Část hranice území tvoří řeka Vltava, nejdelším tokem je Tloskovský potok. Klima je mírné. Krajina je kulturní a využívá se většinou pro zemědělství. Třetinu oblasti pokrývají lesy. Chráněná území na Neveklovsku nenajdeme, je zde pouze několik chráněných stromů.

Poloha a správní členění

Neveklov nalezneme ve Středočeském kraji. Je součástí okresu Benešov a nachází se v jeho západní části. Přímě sousedí s okresem Příbram. Z benešovského okresu jsou Neveklovu nejbliže obce Stranný, Křečovice, Maršovice, Tisem, Benešov, Václavice, Chrástany, Netvořice a Rabyně.

Rozloha správní oblasti města Neveklov je 54 km². Tato plocha je rozdělena na devět katastrálních území (Neveklov, Bělce, Blažim, Dalešice, Jablonná nad Vltavou, Mlékovice, Neštětice, Příbyšice a Zádolí). Trvale zde žije více než 2 600 obyvatel.

Mapa Neveklovska: Oblast zahrnuje 9 katastrálních území o celkové rozloze 54 km². Mapa vychází z mapového podkladu dostupného na <https://geoportal.gepro.cz/>

Bělice	Hůrka Kapinos	Koníček	Nouze	Ratimice
Blažim	Chlum u Blažimi	Kožlí	Ouštice	Spolí
Borovka	Chvojínek	Lipka	Ovčák	Šibinka
Dalešice	Jablonná nad Vlt.	Mlékovice	Prchovka	Tloskov
Doloplazy	Jablonka	Nebřich	Podhory	Zádolí
Dubovka	Karlovy	Neštětice	Příbyšice	Zárybnice
Heroutice	Kelce	Netluky	Radslavice	

Tabulka: Místní části správního území města Neveklova

Povrch

Geomorfologicky náleží Neveklovsko k České vysočině stejně jako většina Čech. Její součástí je Středočeská pahorkatina, ze které můžeme vyčlenit Benešovskou pahorkatinu. Znamená to, že oblast je mírně zvlněná, kopcovitá, s rozdílem výšek od 30 do 150 metrů.

Průměrná nadmořská výška se pohybuje okolo 420 m n. m. Mezi nejvyšší vrcholy patří Neštětická hora, Rýšovka a Chlum. Nejnižším místem je naopak hladina Vltavy u Nebřichu (222 m n. m.).

Neštětická hora se nachází mezi Chvojínkem a Nešteticemi. Jedná se o nejvyšší bod regionu. Tento kuželovitý vrch se vypíná do nadmořské výšky 536 m n. m. Neštětická hora je zcela pokryta lesem a na jejím vrcholu stojí rozhledna.

Neštětická hora. Pohled ze západní strany

Pohled na Neveklov a okolní krajinu. V pozadí je vidět vrchol Neštětické hory

Rýšovku najdeme u obce Zádolí. Je jen o pár metrů nižší než Neštětická hora. Její vrchol dosahuje výšky 533 m n. m. Jedná se tak o druhý nejvyšší bod na Neveklovsku. Také na Rýšovce nalezneme pouze lesní porost.

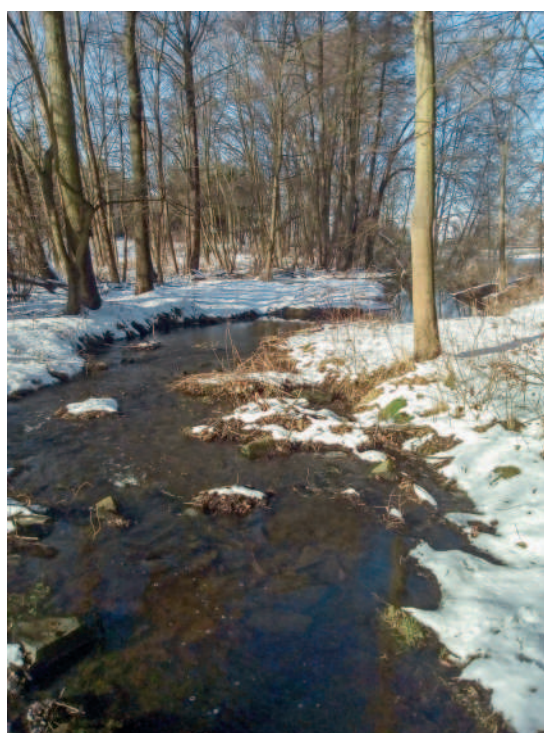
Chlum leží u obce Příbyšice. Jedná se o zalesněný vrch o nadmořské výšce 506 m n. m. V Chlumu najdeme i starou hornickou štolu, tzv. kavernu, jejíž historie sahá do 16. století, kdy zde probíhaly pokusy o těžbu stříbra. Na úpatí Chlumu dříve stál hrad Kožlí, ze kterého jsou dnes patrné pouze zbytky zdiva.

Geologické poměry

Neveklovsko leží z geologického hlediska ve středočeské oblasti Českého masivu. Tato geologická jednotka vznikla v prvohorách hercynským (variským) vrásněním. Je tvořena přeměněnými, zvrásněnými a vyvřelými horninami.

Na větší části území Neveklovska se vyskytují hlubinné vyvřelé horniny. Ty vznikají tuhnutím a krystalizací z magmatu ve velké hloubce pod zemským povrchem. Tvoří velká tělesa, která se nazývají plutony. Do oblasti Neveklova zasahuje středočeský pluton (přesněji středočeský plutonový komplex).

Na povrchu tohoto plutonu ležely starší horniny, jejichž zbytky byly zachovány v podobě tzv. ostrovů (netvořicko-neveklovský ostrov). Dnes je ale nenalezneme, protože vlivem velkých tlaků a vysokých teplot magmatu došlo k přeměně většiny těchto hornin a vznikly horniny přeměněné (metamorfované), např. břidlice či porfýry.

Tloskovský potok

Díky postupné erozi (působením deště, větru, ledu a tekoucí vody) došlo k obnažení plutonu. Na povrch se tak dostaly hlubinné horniny, převážně granit a granodiorit. Zároveň se začaly usazovat sedimenty a vznikat půdy. Tento proces trvá dodnes. Vznik nových tvarů povrchu v dnešní době ovlivňuje i činnost člověka (antropogenní činnost).

Vodstvo

Západní hranici regionu tvoří řeka Vltava. Její přirozený vzhled se však změnil vybudováním přehrad Slapy v letech 1949 až 1954. Slapská vodní nádrž je součástí tzv. vltavské kaskády. Byla postavena za účelem regulace průtoku Vltavy a výroby elektrické energie. Dnes je také vyhledávanou rekreační lokalitou.

Nejdelším vodním tokem území je Tloskovský potok. V celé délce měří 14,5 km. Pramení jihovýchodně od obce Stranný v nadmořské výšce 425 m n. m. Teče nejprve severním směrem, postupně přijímá další menší potoky a potůčky a u Soběšovic se stáčí na východ. Vlévá se zleva do Janovického potoka, který ústí do Sázavy.

Celé území vyniká množstvím rybníků. Největším z nich je rybník Panský (7,8 ha) nedaleko Neveklova, který je využíván na sportovní rybolov. Navazuje na něj menší rybník Valcha, který je znám z českých filmů a seriálů (např. Vesničko má středisková či Návštěvníci). Přímo v Neveklově se nacházejí rybníky Majerův, Farářský, Jinkovec a Nový rybník.

Pohled na hladinu Vltavy, Starou Živohošť a Živohošťský most

Klima

Naše republika se nachází v mírném podnebném pásu. Neveklovsko spadá do mírně teplé a mírně vlhké oblasti. Znamená to, že léto je dlouhé a teplé, mírně suché. Jaro a podzim bývají krátké. Zima je také krátká a teplejší, sněhová pokrývka se neudrží moc dlouho. Převažují západní větry. Průměrná roční teplota se pohybuje okolo 7,5 °C. Průměrný roční srážkový úhrn je 604 mm. Teplejší a sušší oblast nalezneme na skalách u řeky Vltavy.

Rostlinstvo, živočišstvo

Na Neveklovsku najdeme kulturní krajinu (pole, louky a hospodářské lesy), kterou člověk svou činností již zcela přetvořil. Zemědělsky je využíváno 60 % území. Většinu z této plochy tvoří orná půda (77 %) a trvalý travní porost (19 %). Zemědělská činnost do velké míry určuje podobu tohoto porostu – luk a pastvin –, protože sečení a pastva mají velký vliv na jejich vegetační pokryv. Najdeme zde víceleté trávy (ovsík, srha), ale i zástupce dvouděložných rostlin (jetel, řebříček, kopretina, jitrocel).

Zemědělská krajina na Neveklovsku

Les je velmi složitý ekosystém. Je to přirozené prostředí pro mnoho druhů rostlin, hub a živočichů. Hospodářské lesy pokrývají téměř třetinu oblasti. Jsou smíšené, většinu tvoří jehličnaté stromy. Nejvíce jsou zastoupeny smrk ztepilý a borovice lesní. Z listnatých stromů převládají dub letní a buk lesní. V našich lesích najdeme rozvinuté i mechové, keřové a bylinné patro. Lesy jsou v letních a podzimních měsících také rájem houbařů.

Na Neveklovsku se setkáváme s klasickými zástupci všech druhů obývajících oblast lesů mírného pásu (hmyz, plazi, ptáci, savci). Na polích či v lesích můžeme zahlédnout zajíce, bažanty, srny. V lese potkáme také veverky, lišky či divoká prasata. Hnízdí zde i rozličné ptactvo. U vody pozorujeme kachny, labutě či lysky, v lesích a zahradách zase sýkory, sojky, kukačky či strakapoudy.

🦉 Zajímavostí je, že v oblasti v minulosti byly pozorovány i zajímavé druhy. U neveklovského Majerova rybníka i rybníka Jinkovce byl spatřen ledňáček říční. Na skalínách u obce Nebřich se zase nachází jediné známé naleziště štíra kýlnatého v České republice.

Významnými jsou i parky v anglickém stylu v Tloskově a Jablonné nad Vltavou. Oba parky navazují na zámecké areály. Rostou zde druhově zajímavé stromy a keře.

Zámecký park v Tloskově má rozlohu 18 hektarů a je rozdělen na dvě přibližně stejně velké části, kdy jedna patří městu Neveklov a druhá zámku Tloskov. Z přírodovědného hlediska zde nalezneme mnoho zajímavých stromů. Jsou zde duby letní, jedlovce kanadské či červenolistý buk. Protéká jím Tloskovský potok, jehož koryto bylo v 80. letech minulého století upraveno kvůli stavbě fotbalového hřiště. V roce 2003 prošel park obnovou, kdy byly ošetřeny staré stromy a vysázeny nové okrasné stromy a keře. Další obnovou pak park prošel v roce 2022.

Park obklopující zámek v Jablonné má rozlohu 3,5 hektaru. V zámku se nacházejí dva rybníky. Celý park je pečlivě udržován. Jsou zde většinou listnaté stromy (javor, bříza, buk i dub).

Chráněná území na Neveklovsku nejsou. Nalezneme pouze chráněné památné stromy, duby letní, za zámek Tloskov. Skupina pěti dubů se nachází v poli asi 300 metrů od zámku. Některé z těchto dubů jsou však ve velmi špatném stavu. Další památné stromy jsou podél cesty za zámek. Největší z nich stojí soliterně a dosahuje asi 20 metrů. S obvodem kmene kolem 700 cm je považován za největší žijící dub v benešovském okrese.

Chráněný strom: dub letní v Tloskově

Počátky
osídlení oblasti se datují
na přelom 9. a 10. století. Samotný
Neveklov je prvně zmíněn v roce 1285 a jeho
historie je úzce spjata s historií tloskovského
panství, pod které spadal. Neveklov jako samostatné
město převzal správu nad územím po roce 1848. Rozvoj
regionu přerušila druhá světová válka, kdy se lidé
museli vystěhovat, aby zde bylo zřízeno vojenské
cvičiště. Napravit poválečné škody trvalo
Neveklovu dlouho, ale dnes je to opět
příjemné místo pro život.

Židovská synagoga: V minulosti žila na Neveklovsku početná židovská menšina. Z té doby nalezneme v obci značně poškozenou budovu synagogy a židovský hřbitov.

Doba nejstarší – archeologické nálezy

Poloha a přírodní podmínky regionu nebyly příznivé pro první osídlování. Kopcovitá krajina, hluboké nepřístupné lesy a chladnější klima osadníky příliš nelákaly. Ani nálezy z nejstarších dob nedokazují souvislé osídlení.

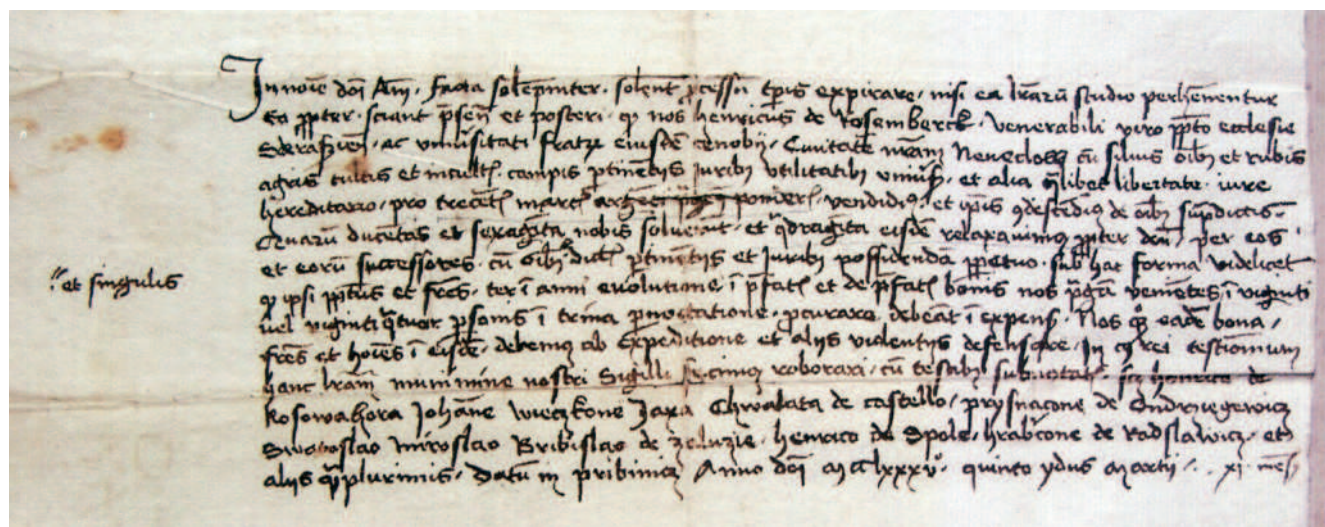
Ojedinele nacházíme pozůstatky pravěkých nástrojů. V Bělci byla nalezena sekerka z doby kamenné, v Oušticích klínek a sekerka. Z doby bronzové pochází nález sekery v Blažimi. Drobné fragmenty (např.

střepey) z doby železné tu patrně byly zanechány lovci či obchodníky. Západní částí oblasti snad vedla keltská kupecká stezka spojující oppida v Hrazanech a na Závisti. Žádná sídliště ani pohřebiště z této doby však nebyla na Neveklovsku objevena.

Další osídlení oblasti začalo až po příchodu Slovanů do Čech. První osadníci přicházeli zejména podél údolí Vltavy. Zde také byla založena první sídla. Dokládají to i archeologické nálezy. Nedaleko Jablonné byly nalezeny střepy zdobené vrypy z 12 nádob pocházející z přelomu 9. a 10. století. Nejstarší osady v blízkém okolí Neveklova jsou Zaječí a Blažim, které jsou uváděny již kolem roku 1000.

Založení obce, první písemné zprávy, středověké osídlení

Datum založení Neveklova není znám. Neveklov patřil rodu Rožmberků (pánů z Růže), kteří jej využívali k odpočinku při cestě z Českého Krumlova do Prahy. Nejstarší zmínka o obci je z roku 1285, kdy byl Neveklov s několika okolními vesnicemi prodán Jindřichem z Rožmberka zderazskému klášteru. Z celkové ceny 300 hřiven stříbra (jedna hřivna je přibližně čtvrt kilogramu) Jindřich 40 hřiven klášteru odpustil výměnou za to, že třikrát ročně i se svou družinou využije v Neveklově nocleh a stravu při cestách do Prahy. Tento prodej je zapsán v roce 1301 a potvrzen tehdejší králem Václavem II.

Latinský přepis potvrzující prodej Neveklova v roce 1285 v Regesta Bohemiae.

Nejstarší částí Neveklova byl pravděpodobně Leškov (v některých zdrojích se uvádí Pleškov). Stávala tu tvrz, jejíž kaple byla později přestavěna na katolický kostel. Kostel sv. Havla se hřbitovem je prvně zmiňován již v roce 1350.

✎ Zajímavostí je, že když roku 1863 stavěli dům č. p. 117 (v těsné blízkosti kostela), našli při kopání základů zbytky mohutných zdí a v místech asi bývalého sklepa spousty lidských kostí. Při opravě hřbitovní zdi narazili na mocné zdivo – nejspíš zbytky tvrze.

Také u domu č. p. 13 při výjezdu z Neveklova směrem na Sedlčany a Živohošť bylo možné vidět valy. Stála zde pravděpodobně věž, která je někdy popisována jako neveklovská tvrz. Místu se v minulosti říkalo „U Věžníků“. Věž byla rozebrána po požáru roku 1814 a kameny byly použity na nové stavby.

Neveklov měli v zástavě vladykové z Neveklova, kteří sídlili právě na neveklovské tvrzi. Jedna větev z tohoto rodu se stala majiteli i nedaleké tvrze Tleskov (Tloskov). Neveklovští a tloskovští páni mezi sebou ale měli rozepře o tzv. podací právo, které jim umožňovalo vybrat si duchovního do neveklovského kostela. Roku 1414 bylo rozhodnuto, že se mezi sebou budou pravidelně střídát, jednou Jindřich z Tloskova a poté Jindřich Takonín z Neveklova.

Rod vladyků z Neveklova je naposled zmiňován mezi lety 1444 a 1460, kdy byl posledním majitelem neveklovské tvrze Ctibor z Neveklova. V této době patřila již tloskovská tvrz Janu Řepovi z Neveklova, který získal do správy i Neveklov.

Rytíři Řepové z Neveklova patřili mezi významné české šlechtice, a Neveklovu se tak vedlo velmi dobře. Rytíř Jan Řepa byl v roce 1460, v době vlády Jiřího z Poděbrad, jmenován přisedícím zemského soudu (rozhodoval spory mezi šlechtici). Jeho syn Jan byl pak přisedícím komorního soudu (nemohl soudit spory o svobodné šlechtické statky). Zemřel v roce 1524 a jeho náhrobek nalezneme vsazený do hřbitovní zdi u neveklovského kostela. Posledním z rodu byl Adam Řepa, který definitivně dořešil spor o zástavu Neveklova. V roce 1550 se stal vlastníkem Neveklova, když ho vyplatil se zástavy zderazského kláštera.

Náhrobek Jana Řepy z Neveklova zobrazující erb rodu Řepů.

Adam Řepa nechal roku 1563 Neveklov povýšit na město, daroval mu městský znak (dvě věže symbolizující spojení Neveklova a Tloskova). Dále městu vymohl právo pořádat jarmarky a jednou týdně trhy, obyvatelům Neveklova udělil právo várečné, právo hrdelní a ulevil jim na robotě.

Pečeť města Neveklova s letopočtem 1563.

„Více tuto milost' svým poddaným milým činím, kdež robotami mnohými těžkými obtíženi byli, že polovice těch robot letních, co se žetí obilí na polích týče, s nich sejímám a skládám...“

Kronika města Neveklova

Neměl žádné děti, proto roku 1571 odkázal své panství švagrovi Bernardu Hodějovskému z Hodějova, císařskému radovi Ferdinanda I. a Rudolfa II. a soudci v Českém království. Bernard Hodějovský vlastnil rozsáhlou knihovnu, jejíž část uchovával v zámku v Tloskově.

Obec v době husitských válek

Památník husitské bitvy na Holém vrchu u Nahorub.

Od počátku husitského hnutí se k němu obyvatelé Neveklova přiklínili. Řepové z Neveklova dosazovali do zdejšího kostela kališnické kněze, Hodějovští prosazovali luteránství.

🦋 Zajímavostí je, že jedna z prvních bitev husitských válek se strhla v listopadu 1419 nedaleko Neveklova na Holém vrchu u Nahorub. Husité, kteří putovali do Prahy, se utkali s vojsky katolického pána Petra Konopištského ze Šternberka, majitele Benešova. Sto zajatých husitů bylo pak odvečeno do Kutné Hory.

Západní část Neveklovského patřila Ostrovskému klášteru. Během husitských válek byl klášter v roce 1420 dobyt a vypálen. Císař Zikmund pak dával majetek kláštera v zástavu. Tímto způsobem Blažim, Dalešice, Měřín a Nebřich připadly Mikulášovi z Krchleba a po něm dalším šlechticům.

Bernard Hodějovský prikoupil k tloskovskému statku roku 1589 Maršovice i s okolními vesnicemi. Jeho vnuk Smil Hodějovský, který silně podporoval české stavy, stál v bitvě na Bílé hoře po boku Fridricha Falckého. Po prohrané bitvě prchl ze země. V nepřítomnosti byl však odsouzen ke ztrátě hrdla, cti i majetku. Zabavený majetek Smila Hodějovského byl roku 1622 prodán Pavlu Michnovi z Vacínova.

„Jak vyplývá z berní ruly, v polovině 17. století bylo součástí tloskovského panství kromě dvou městeček (Neveklov a Maršovice) celkem 54 vesnic, v nichž hospodařili různě majetní rolníci na více než 400 gruntech (počítaje v to ovšem asi 40 gruntů pustých). Pavel Michna z Vacínova se ovšem stal majitelem mj. i sousedních panství Konopiště a Benice-Týnec, takže vytvořil ve středních Čechách obrovskou rodovou državu.“

Zpravodaj Neveklova

Neveklov po Bílé hoře

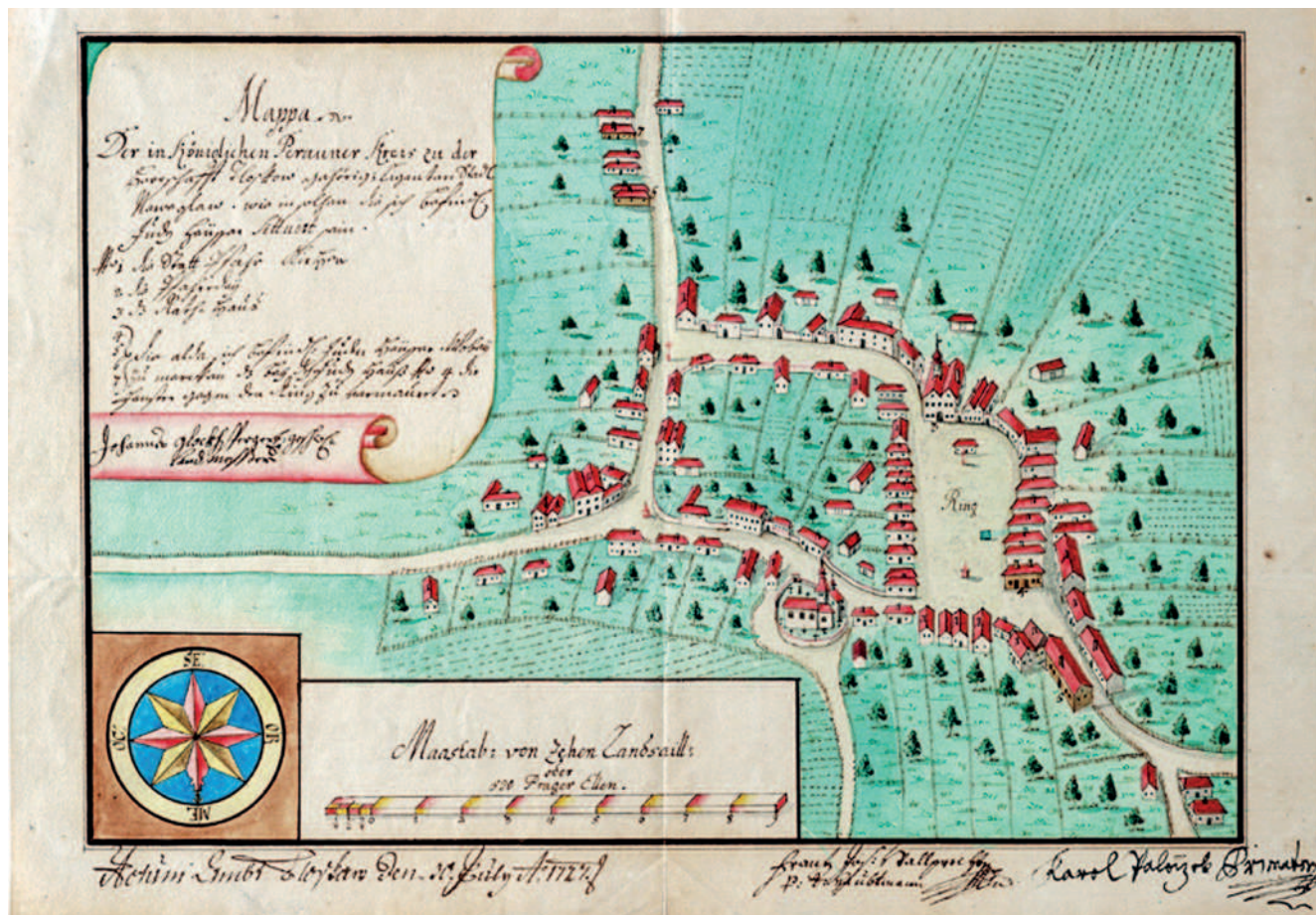
Pavel Michna z Vacínova Neveklovu sebral veškeré výsady a práva, která město dříve získalo s odůvodněním, že se vzpourou obyvatelé souhlasili. Také se bezohledně snažil zavést katolictví v celém panství. V tom mu pomohlo i císařské nařízení z roku 1624, které nařizovalo protestantům vrátit se ke katolické církvi nebo se vystěhovat ze země.

Jeho tvrdý přístup vedl v roce 1627 na Neveklovsku k velkému povstání poddaných. Povstalci vedeni Adamem Hodějovským drancovali panský majetek, vypalovali dvory a odváděli dobytek. Michna si na pomoc vyžádal císařské vojsko. Vzbouřenci neměli proti lépe ozbrojenému vojsku šanci. Několik dní vzdorovali na Neštětické hoře, kde nakonec svůj boj prohráli.

Svoji nespokojenost s feudální správou vyjadřovali lidé různým způsobem. Zachovánu máme např. i písničku Jiřího Košťálka ze Zádolí, který sloužil na tloskovském panství koncem 17. století. Svou písničku mířil proti Leiterovi, tloskovskému hejtmanovi. Ten zacházel velice tvrdě s poddanými, které často trestal a nutil je více pracovat a platit. Košťálek svou píseň doprovázel hrou na dudy. Píseň měla velký úspěch mezi poddanými.

Pamětní deska na rozhledně na Neštětické hoře připomínající povstání poddaných v roce 1627.

Historická mapa Neveklova z roku 1727.

„Náš pan hejtman, dobrej pán, sedláčky pere, kravičky bere, bere sám.

Náš pan Leiter, dobrej pán, sedláčky pere, kravičky bere, pan hejtman.

Hejtman se pomstil. Bylo nařízeno, aby Košťálek dostal v přítomnosti všech rychtářů z panství 60 ran na lavici, 5 neděl aby konal v železech těžkou práci, odevzdal dudy, dal pokutu 5 kop míšenských a potom každoročně robotou udělal 70 sáhů dřeva. Rychtářům bylo nařízeno, aby zakázali tuto písničku a kdo ji bude zpívat, má být citelně potrestán. Trest na Košťálkovi byl vykonán. Sám se přiznal, že ho dva bili, že dostal přes sto ran a bit byl tak, že mu košili i kabát na kusy protloukli. Z místa ho museli odnést.“

Dějiny Benešovska

Později se majitelé tloskovského panství často měnili. Po rodu Michnů z Vacínova v roce 1669 panství prodali Václavu Karlovi Čábelickému ze Soutic, císařskému komořímu, soudnímu radovi a hejtmánovi Nového Města pražského. Dalšími majiteli byli hrabě Jeroným Colloredo z Wallsee a Pachtovi z Rájova.

Obec v době národního obrození

Oba majitelé Tloskova, kteří pocházeli z rodu Pachtů z Rájova, měli pohnutý osud. Hraběti Janu Jáchymovi se stala osudná tzv. válka o rakouské dědictví. V roce 1742 ustupovali francouzští vojáci z Prahy. Vzali s sebou rukojmí z řad předních pražských měšťanů, mezi nimi i hraběte. Hrabě však podmínky cesty nezládl a u Mariánských Lázní zemřel.

☞ Zajímavostí je, že děd Jana Jáchyma Jan Pacht byl do roku 1642 hejtmánem na tloskovském panství. V roce 1628 se stal šlechticem – vladykou – a získal svůj erb. Hraběcí titul získali Pachtové až v roce 1721.

Tloskovské panství zdědil syn Jáchyma hrabě Arnošt Karel. Je známo, že měl velké problémy se zrakem. Z tohoto důvodu neuměl číst ani psát a jen s velkými obtížemi se zvládl podepsat.

„Nicméně naučil se z pouhého předčítání předmětům škol humanitních, filosofických i právnických, ano hrál i na varhany dle uměleckých pravidel výtečně. Byl ostatně nábožností, dobročinností a šlechtností příkladem šlechtě i svým poddaným. Dosáhl také neobyčejného věku 105 let. Oženil se ale, a sice již po páté, se slečnou z Malovic, která jej svou marnotratností a nádherností v takové dluhy uvedla, že statky jeho veřejně prodány býti musely. Smutně opouštěl prý Tloskov, kdež přes 50 let panoval, a od hraběte z Vrtby přán jemu příbytek v Janovickém zámku.“

Památky archaeologické a místopisné, svazek 4

*Morový sloup na neveklovském náměstí
byl postaven v roce 1773.*

Druhá polovina 18. století přinesla do Neveklova několik katastrofických událostí. V roce 1752 shořelo v Neveklově 50 domů včetně tehdejší radnice. V roce 1772 postihla Neveklov morová rána. Nákaze podlehl 133 obyvatel. V roce 1790 byla při požáru zničena mimo jiné i kostelní věž s krásnými zvony, v roce 1793 shořelo téměř celé město. V pořádku zůstalo pouze 19 domů. Roku 1814 vyhořelo děkanství, škola a 50 měšťanských domů.

V roce 1797 koupil Tloskov Jakub svobodný pán Wimmer, plukovník císařského vojska, který byl povýšen do šlechtického stavu. Slávu a jmění získal zejména díky svým organizačním schopnostem, které projevil nejen při stavbě pevnosti v Terezíně, ale i jako zásobovatel rakouské armády. Přestože investoval hodně peněz do zveleboní Prahy, pro Neveklov toho moc nevykonával.

Roku 1805 panství prodal pruským hrabatům z Pourtalès, kteří jej vlastnili více jak 60 let. Jedním z nich byl i Bedřich, plukovník a komorník pruského krále. I díky tomu se Neveklovu vyhnuly různé následky prusko-rakouské války, když r. 1866 krajem procházela pruská vojska.

Průmyslový a kulturní rozvoj obce v 19. století

V roce 1848 bylo zrušeno poddanství a skončila tak i vrchnostenská správa. Vznikaly tak samostatné obce i politické a soudní okresy. Neveklov byl v této době soudním okresním městem. Okres zahrnoval území dnešního Neveklova, Netvořic i Maršovic. V neveklovském okrese dle sčítání v roce 1870 žilo 13 399 obyvatel v 1 městě, 2 městečkách a 79 vsích. Většina obyvatel pracovala v zemědělství a lesnictví, rozvíjela se i řemesla. Průmyslové podniky zde nebyly vůbec. Největší překážkou pro rozvoj průmyslu byla chybějící dopravní infrastruktura.

Mapa Neveklova a Tloskova z roku 1840.

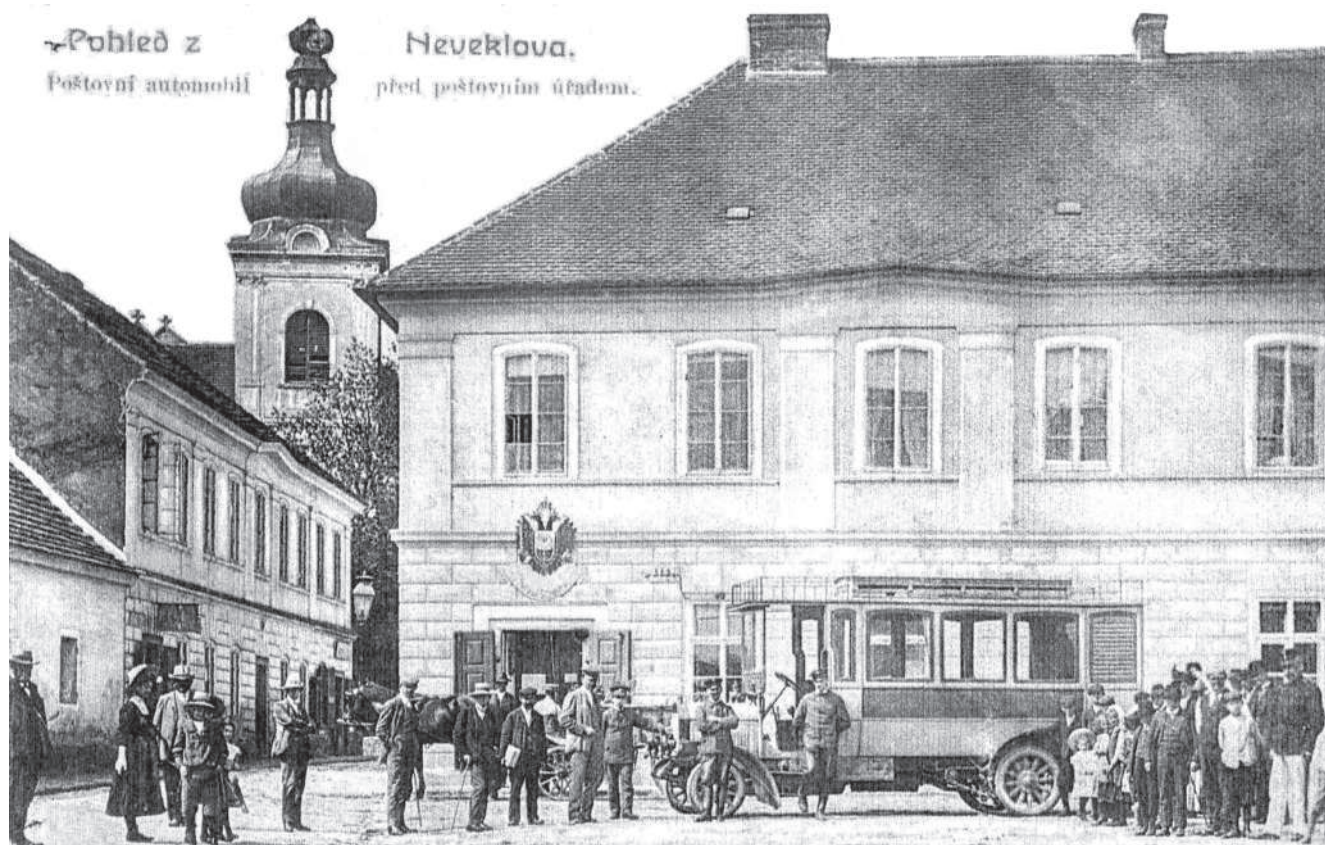
Přímo v Neveklově v roce 1875 žilo 1 088 obyvatel ve 115 domech. Bylo zde 5 hospod, nálevna piva a vína. Nakoupit si obyvatelé mohli u osmi obchodníků se smíšeným zbožím a čtyř s textilním zbožím. Rozvíjela se i řemesla. V Neveklově byli pekaři, řezníci, sklenáři i kožešníci, kováři a zámečníci. Své služby nabízel osm krejčích a sedm obuvníků. Byli zde i truhláři, tkalci, tesaři, hrnčíři, zedníci, mydlář a dokonce i knihař a hodinář.

V roce 1885 byla původní radnice z roku 1598 přestavěna. V přízemí byl městský úřad, spořitelna a byt pro strážníka, v druhé polovině hospoda. V prvním patře byl sál a 8 pokojů pro hosty. Hodiny na střeše vyrobila firma Hanz z Prahy.

V budově s číslem popisným 83 byl okresní soud, četnická stanice a kancelář okresního zastupitelstva. Ve dvoře za tímto domem stávala věznice. Vedle se nacházel poštovní úřad.

Obecná škola byla naproti kostelu. Měla 4 třídy a 508 žáků. Nejprve byly patrony páni z Tloskova, ale od roku 1870 byla školou státní. Pracovalo tu 5 učitelů a 2 učitelky a vyučovalo se dva dny v týdnu – ve čtvrtek a v neděli. Později byla zřízena škola měšťanská a hospodářská, která sídlila v ulici Pod Radnicí.

Koncem 19. století se v Neveklově nacházel také chudobinec. Měl 5 místností – tři pro starce a chudinu, jednu pro případ karantény a poslední byla obecní šatlava, kam byli nejčastěji zavíráni opilí lidé.

Pohlednice zobrazující neveklovské náměstí v roce 1901.

V roce 1879 byl založen hasičský sbor a v roce 1896 Tělocvičná jednota Sokol.

V květnu roku 1872 se stal Tloskov majetkem Čenka Daňka, průmyslníka a spoluzakladatele firmy Breitfeld Daněk. Svůj úspěch založil na výrobě strojů a jejich součástí pro rozvíjející se cukrovarnický průmysl. Od císaře Františka Josefa I. za zásluhy získal hraběcí titul „von Esse“.

1. světová válka a její důsledky pro obec

Po sarajevském atentátu na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este začala 1. světová válka, která se dotkla i Neveklova. Byla vyhlášena mobilizace a narukovat museli postupně téměř všichni muži. Z obce narukovalo 115 mužů, dalších 200 pak z okolních vesnic, 27 z nich ve válce padlo.

Město muselo odevzdávat zásoby potravin, zboží, hospodářských zvířat, později i kovů a dalších potřeb. Neveklovský kostel i kostely v okolních obcích přišly o zvony. V důsledku války dochází k nedostatku potravin. Byly zavedeny poukázky na chleba, později na cukr, mýdlo, šatstvo apod.

„Vprav se čtenáři do této myšlenky: když tolik zdravého lidu odešlo z Neveklova, jak jest pusto, kam přijdeš, tam jen nářek, výdělky přestaly úplně. Nastává nedostatek, náramná drahota, neboť všecko chybí. Hlavně došlo v rodinách prádlo, obuv, mnoho lidí chodí bez košil... Matky nemají již ani plenky... Chybí docela mýdlo, svíčky, petrolej... ani by to nikdo neuvěřil, jak se v Neveklově lidé bídě vyžívali.“

Kronika města Neveklova do 1937

Potravinové lístky: lidé mohli odkoupit pouze tolik zboží, na které měli dle potravinových lístků nárok.

Doba 1. republiky, změny v obci

Společenské změny po roce 1918 oživily ekonomický i společenský život v Neveklově a okolí. Při sčítání lidu v roce 1921 bylo v Neveklově 1 083 obyvatel. Národností byli všichni Češi. Pokud je rozdělíme podle vyznání, jednalo se o 516 katolíků, 466 členů československé církve, 48 bez vyznání, 40 židů, 11 členů československé jednoty a 2 evangelíci.

V roce 1919 byla otevřena měšťanská škola, která byla o čtyři roky později rozšířena o odbornou školu hospodářskou se školním statkem a školkou. V roce 1922 bylo zavedeno elektrické osvětlení. Dále byl postaven obecní dům v Tábořské ulici a odhalen pomník padlým vojínům. Byla dokončena i stavba nové sokolovny.

„Dne 2. září 1922 byly u Neveklova konány divisi manévry. Dne 3. září 1922 projížděl Neveklovem p. prezident republiky T. G. Masaryk v průvodu ministra národní obrany Udržala, ministra vnitra dr. Černého, kancléře dr. Šámala a pplk. dr. Reiholce. President byl v Neveklově uvítán tehdejší okresním starostou Pešatou ze Všetec, starostou města Neveklova Fr. Platilem, učitel. sbory, školními dětmi, Tělocvičnou jednotou Sokol a četným občanstvem. Po krátké zastávce odjel do Sedlčan, jsa cestou všude nadšeně obyvatelstvem pozdravován. Dne 4. září vracel se ze Sedlčan přes Neveklov do zámku tvoršovického, kde byl ubytován.“

Kronika města Neveklova

Ve 30. letech byl postaven kostel Československé církve husitské – Husův sbor. V ulici Husově přibyl vily pražských úředníků. Například secesní vila MUDr. Rudolfa Teissinga, státního obvodního lékaře, či vila dr. Josefa Teigehe, historika a archiváře hlavního města Prahy.

Významnou stavbou byla i v roce 1927 postavená rozhledna na Neštětické hoře. Rozhledna měla sloužit jako připomínka selského povstání z roku 1627. Slavnostního otevření rozhledny se zúčastnily tisíce lidí z blízkého i vzdálenějšího okolí.

Fotografie zachycuje Husův sbor a vily pražských úředníků.

2. světová válka

Roky druhé světové války postihly neveklovský okres velmi silně. Již v roce 1939 byla v Neveklově německá armáda. Dokonce 4 obyvatelé byli zatčeni gestapem a později byli odvezeni do koncentračního tábora. Všechny nápisy byly dvojjazyčné – česky a německy. Okna se musela zatemňovat, lidé se účastnili poplachových cvičení. Hospodářství se přizpůsobovalo válce. Zavedly se potravinové lístky.

V roce 1942 začalo nucené vystěhování prostoru mezi Vltavou a Sázavou, aby v této oblasti (o velikosti přibližně 440 km²) bylo zřízeno vojenské cvičiště jednotek SS. Zřízení cvičiště SS-Truppenübungsplatz Beneschau (později Böhmen) bylo rozděleno do pěti etap. Celkem mělo odejít kolem 30 000 obyvatel. Ve skutečnosti se vystěhovalo 17 647 lidí, více jak 12 tisíc dalších zůstalo na vysídleném území na práci. Jednalo se o některé řemeslníky a zemědělské dělníky. Ti pracovali u hospodářských dvorů SS, tzv. SS-Hofů, které sloužily k zásobování cvičiště zemědělskými produkty. Vystěhování pokračovalo až do roku 1944. Na vystěhovaném území bylo zřízeno několik koncentračních a výchovných táborů.

O tom, že by se Neveklovsko mělo vystěhovat, byly první zprávy již ke konci roku 1941. Nejprve tomu lidé moc nevěřili, vše dostalo reálné obrysy později. V oblasti se začali objevovat němečtí vojenští úředníci, kteří obhlíželi území. Obyvatelé ale žádné oficiální zprávy neměli, dokonce ani protektorátní

vláda jim o vytvoření cvičiště nesdělila bližší informace.

Vysídlování začalo 9. března 1942. Jako první muselo odejít 300 pacientů plicního sanatoria v Prosečnici. O pět dní později bylo zahájeno vystěhování oblasti. V první etapě museli odejít z Neveklavska obyvatelé Dalešic, Jablonné a Nebřichu. Druhá etapa zahrnovala Ouštice, Lipka, Mlékovice, Radslavice a Bělci. Vyhláška o třetí etapě vystěhování se dotkla neveklavských osad Neštětice, Chvojínky, Doloplazy, Dubovka, Zádolí, Borovka, Zárybnice, Hůrka-Kapinos, Spolí a Tloskov. Ve zvláštním odstavci této vyhlášky bylo dále uvedeno, že do 1. září 1943 se mají vystěhovat také obyvatelé města Neveklava. Čtvrtá a pátá etapa zahrnovala další obce v okolí Neveklavska.

Zajímavostí je, že majitel tloskovského statku Oskar Daněk von Esse, přestože sympatizoval s nacisty a byl členem NSDAP, se musel také z Tloskova vystěhovat. Jako říšský občan měl ale právo na náhradu. Vybral si zámek Jemniště, který předchozí majitelé byli nuceni nacistům prodat.

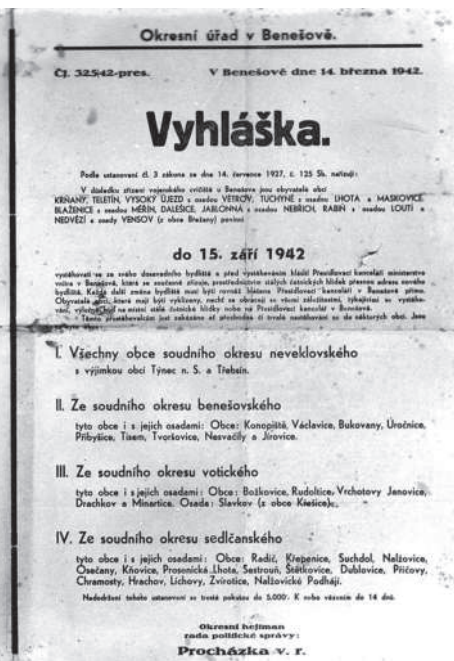
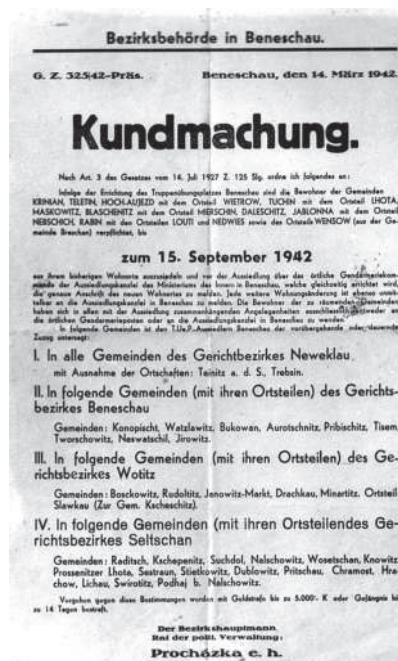
Fotografie zobrazují stěhování obyvatel z Neveklava.

Odcházelo veškeré obyvatelstvo. Jako poslední přišly na řadu úřady, fary a školy. Neveklavská měšťanská škola (pro starší žáky) byla přestěhována do Postupic, obecná škola byla zrušena úplně. Děti chodily do Tismi, později vznikla malotřídká v neveklavské sokolovně.

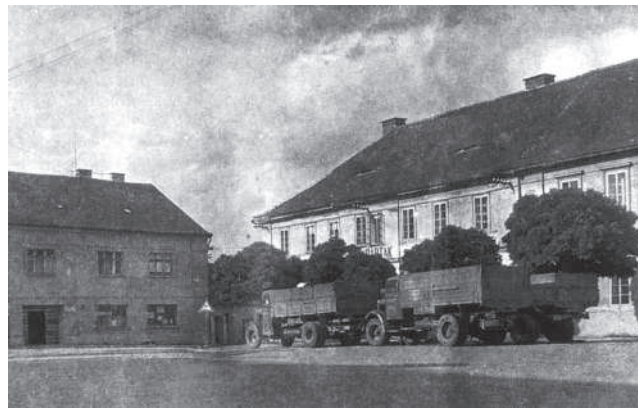
„Židovské rodiny byly z Neveklava vystěhovány ještě před námi, 9. listopadu 1942. V časných hodinách ranních pro ně přijelo nákladní auto, každý si směl sebou vzít zavazadlo do 50 kg. Z Neveklava byli odvezeni do Tábora, odtud pak do Terezína. Celkem bylo odvezeno 8 rodin čítajících 26 osob... Dříve bývalo v Neveklavě Židů víc, vždyť měli v Neveklavě synagogu, svého rabína a svoji židovskou školu.“

Kronika města Neveklav

Z neveklavského okresu bylo Němci zabráno a násilně vystěhováno všech 33 osad. Ve vyklizeném prostoru původní budovy sloužily vojenským účelům. Některé objekty sloužily k ubytování vojáků, k výcviku, jiné domy se staly cvičnými terči. Osady Příbyšice, Jablonná a chvíli i Blažim sloužily jako SS-Hofy.

Vyhláška nařizující vystěhování obcí tzv. první etapy. Z dnešního Neveklavska to byly Dalešice a Jablonná s osadou Nebřich.

Nacističtí vojáci pochodují Neveklovem.

V Neveklově měla svou pobočku škola pancéřových granátníků (SS-Panzergranadier Schule). Cvičná dělostřelecká střelba cílila od Neveklova do několika směrů, nejvíce směrem k Vltavě a Sázavě. V těchto oblastech platil zákaz pobytu. Nejpostiženější obcí byly Dalešice, kde byly silně poškozeny všechny budovy a téměř polovina z nich byla zničena úplně.

Zajímavostí je, že v noci z 9. na 10. října 1944 v Neveklově někdo napsal křídou na dva domy určené k ubytování vojáků „Nikdy s Hitlerem“ a „Rudá fronta“. Nápisy byly psány v němčině

a doplněny obrázkem srpů a kladiva. Viníci nebyli nikdy objeveni. Podezřelí byli nejen Češi, kteří v Neveklově zůstali, ale i samotní němečtí vojáci.

Konec války přišel do Neveklova v květnu 1945. Rudá armáda se 9. května dostala do Prahy. Také Beneš byl osvobozen 9. května 1945, a to 4. tankovou jednotkou 1. ukrajinského frontu generálplukovníka Leljušenka. Vojska 1. a 2. ukrajinského frontu se na Benešovsku setkala u Dobříčkova nedaleko Postupic. Část 2. ukrajinského frontu pak 10. května postupovala přes Neveklovsko do oblasti Štěchovic a Slap. Následně 11. května 1945 přišla Rudá armáda do Živohošti.

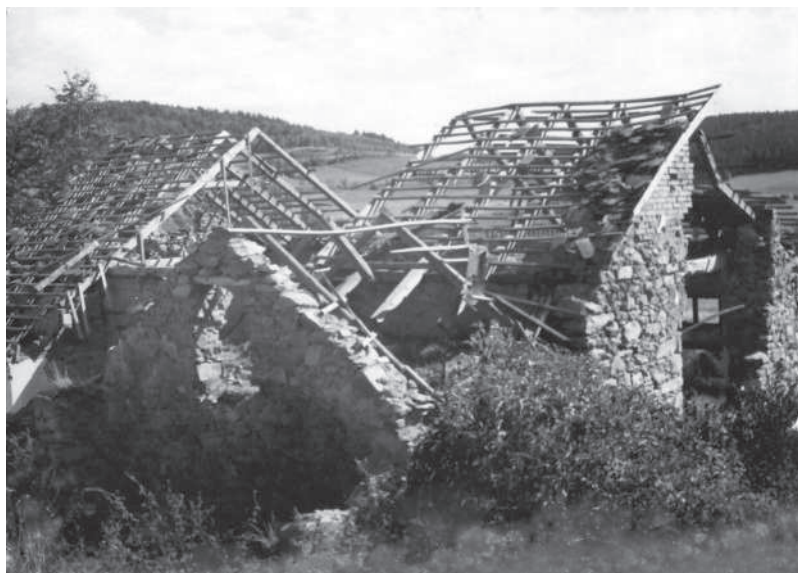

Fotografie zachycují dům č. 36 v Dalešicích. Na první fotografii je v roce 1941 krátce po dokončení. Na druhé fotografii je tento dům o rok později, v roce 1942, kdy byl zasažen ostrou střelbou. Následně byl srovnán se zemí.

Zajímavostí je, že na neveklovském hřbitově jsou pochováni dva příslušníci Rudé armády, kteří přišli o život v průběhu května 1945 v okolí Neveklova. Jsou to Nikolaj Ivanovič Potopolski a Vasil Ivanovič Maršenko.

Němci na ústupu procházeli Neveklovem. Uprchli i ti, kteří tvořili posádku v Neveklově. Směřovali většinou na západ směrem k Sedlčanům a k Příbrami, do amerického zajetí.

Fotografie zachycující, jak vypadaly některé budovy na Neveklovsku při návratu obyvatel.

Nástup komunismu – změny v životě obce

Po skončení války bylo plánováno, jak využít prostor cvičiště. Tyto plány navrhovaly využít část oblasti např. k rekreačním účelům či k intenzivnímu zemědělství, ale nebyly nikdy zrealizovány. Vyhláška vydaná 8. května zakazovala lidem návrat do vystěhovaného území zejména z bezpečnostních důvodů.

Neveklovští i ostatní obyvatelé regionu se ale začali téměř okamžitě vracet do svých domovů. Nacházeli poničené či rozstřílené domy, někde jen ruiny původních staveb. V některých domech bydleli jiní lidé, kteří pracovali v zabraném území. Z domů většinou zmizelo vše dřevěné, podlahy i zdi byly zdemolované. Studny byly znečištěné, pole zarostlá. Oblast byla plná granátů a min. Zničená byla kanalizace, elektrické vedení, poškozené byly kostely i cesty.

Nově vzniklý Okresní národní výbor v Benešově měl jako jeden z hlavních úkolů zajistit obnovu Neveklovska. Byl založen fond obnovy, který měl pomoci vystěhovanému území. V srpnu 1945 byla v Tloskově zřízena traktorová stanice s 35 traktory, která měla obnovit pozemky pro zemědělství. Ty ale bylo nutné nejdříve vyčistit od munice. Tloskovská stanice sloužila i jako karanténní ustájení pro ovce a skot přivezený z pohraničí.

„Konečně přišla na řadu orba. Pole se neobdělávala a plevel dosahoval místy až výšky dvou metrů. Začali jsme skupinově v Blaženicích. Po čase se oralo jen jednotlivě, protože po výbuchu při najetí na minu stála celá skupina, a tím se ztrácel čas. Bylo třeba alespoň přeoranou půdu vrátit zemědělcům, aby ji dále obdělávali. Bylo velmi obtížné zpracovat ji tak, aby přijala zrno.“

Gustav Druhorád, vedoucí traktorové stanice v Tloskově

Neveklovsko se jen pomalu zotavovalo z poválečných škod. V roce 1946 byl založen Koordináční výbor pro obnovu území bývalého cvičiště SS Benešov. Do oblasti začala proudit finanční i materiální pomoc, např. v podobě hospodářských strojů, pohonných látek či dobytka. V obcích byly zřizovány Místní národní výbory (MNV). MNV

Traktory z traktorové stanice v Tloskově v roce 1945.

v Neveklově měl v roce 1946 osmnáct členů z pěti politických stran. Nejvíce zástupců, osm, měla strana národně socialistická, následovala strana komunistická s pěti členy, stranu lidovou zastupovali čtyři členové a stranu sociálně demokratickou jeden. Mezi hlavní úkoly MNV v této době patřila stavba vodovodu a kanalizace, oprava chodníků a cest či vybavení škol.

O dva roky později ve volbách v Neveklově zvítězilo uskupení Národní fronty, které bylo fakticky již od Února 1948 nástrojem politického systému komunistické strany. Další léta tak byla ve znamení utužování komunistického režimu. Rušily se živnosti, docházelo ke znárodnění majetku. Většina podniků drobných živnostníků přecházela pod národní podniky a později byly sloučeny pod Spotřební družstvo Jednota. V roce 1952 bylo založeno Jednotné zemědělské družstvo, kam nejprve dobrovolně, poté z donucení, vstupovali všichni zemědělci. Někteří obyvatelé Neveklovska tak podruhé, vystěhováním a kolektivizací či znárodněním, ztratili svůj majetek.

V tomto období, ve 40. a 50. letech 20. století, se obnovovaly další stavby. Opravila se sokolovna a budova radnice. Do provozu bylo uvedeno kino a knihovna. Postavila se mateřská škola či hasičská zbrojnice. V parku vzniklo dětské hřiště, sportoviště s tenisovým kurtem a kluziště. Konaly se kulturní akce – divadelní představení, plesy, prvomájové průvody. Ve městě fungovaly různé spolky a sdružení – Tělovýchovná jednota Sokol, Sbor dobrovolných hasičů, hrálo se ochotnické divadlo. Pořádaly se přednášky, vystoupení k výročím i sportovní akce.

Události roku 1968, období normalizace

Regionu se dotkl samozřejmě i rok 1968. Dne 21. srpna 1968 začala vpádem pěti vojsk zemí Varšavské smlouvy „dočasná“ (ve skutečnosti trvala přes 20 let) okupace Československa. V oficiálních médiích byla prezentována jako mezinárodní pomoc sprátenému lidu v socialistickém Československu. Okupační vojska přišla i do Neveklova. Jednotky sovětských vojáků vybudovaly polní ležení v lesích v okolí města.

„Dvacátého jsem přišel z odpolední směny a ráno mě probudil hukot. Venku už byly fronty a lidi chodili nakupovat zásoby. Pak jsem měl zase odpolední a přišli na dílnu, že prý nás obsazují Rusáci, tak jsme jeli domů. Byli tady na tancích a stavěli si stany v lesích. Měli tam i odvšivovací stan. Tomu jsme se smáli. Byli tady asi do podzimu, ale nic nepodnikali. Byli tady jen soustředění a čekali na další rozkazy. Chodili do města a do hospody, kde chtěli vodku, a ke Křížku, kde byl hydrant, jezdili pro vodu. My jsme to vnímali jako okupaci, jako když nás okupovali Němci za války.“

Paměti národa J. Škarvan

Život v obcích pokračoval dál. Došlo k přestavbě a parkové úpravě náměstí, postavilo se zdravotní středisko či benzínová čerpací stanice. Vzniklo 60 bytových jednotek v rámci družstevní výstavby. Byly postaveny prodejny potravin v Jablonné či v Zádolí, v Neštětících byl uveden do provozu velkokapacitní kravín. Nedaleko Bělce byl otevřen kamenolom. Rozvíjí se i rekreační potenciál oblasti, daný zejména blízkostí přehradní nádrže Slapy.

Průmysl nebyl příliš významný. Převážná část obyvatelstva pracovala v zemědělství. Pracovní příležitosti ale nabízely v samotném Neveklově státní podniky Průmstav (zámečnická dílna), Polesí Neveklov (lesnictví), Pražské papírny (od roku 1970) a další menší provozovny. Velkým zaměstnavatelem se stal od roku 1959 i Diagnostický ústav sociální péče v Tloskově. V roce 1982 byla založena skládka odpadu v Příbyšicích.

Změny v obci po roce 1989

Politické a společenské změny se po roce 1989 odrazily i v životě v regionu. Bylo založeno Občanské fórum. Započaly restituce majetků (vrácení původním majitelům) a začalo se rozvíjet soukromé podnikání. Vznikly nové obchody, řemeslné výrobny a další služby. Koncem 90. let bylo v obci přes dvacet různých provozoven a obchodů.

Pohled na jižní část neveklovského náměstí před výstavbou tzv. multifunkčního domu.

✂ Zajímavostí je, že na jaře roku 1989 začala výstavba obchodního (dnes multifunkčního) domu v jižní části neveklovského náměstí. Kvůli této budově muselo být zbouráno několik rodinných domů. Družstvo Jednota, které stavbu obchodního domu zahájilo, ji nedokázalo dokončit. Rozestavěný objekt pak stál na náměstí téměř třicet let. Po listopadu 1989 se střídali různí majitelé, přesto objekt stále více chátral. Později město stavbu převzalo a díky spolupráci veřejné a soukromé sféry se podařilo v roce 2019 objekt dokončit.

Stále převažuje zemědělská činnost nad průmyslem. V zemědělství pokračovaly, kromě menších soukromníků, i dvě větší firmy. Zemědělské družstvo Neveklov se v roce 2003 přeměnilo na akciovou společ-

nost a pod názvem Neveklov a.s. pokračuje ve výrobě rostlinné (obilí, olejniny, píce) i živočišné (chov skotu na mléko i maso). Pěstuje obilí, olejniny a plodiny určené pro potřeby živočišné výroby. Firma Farma s.r.o., nástupce státního statku, se zabývá pouze rostlinnou výrobou. V roce 1991 byla založena farma v Herouticích, která se zaměřuje na chov jezdeckých koní.

Průmysl byl zastoupen větší firmou Hesmar, která se zabývala kovovýrobou. Žádné další větší podniky v obci nevznikly. V roce 1995 byla rozšířena skládka v Příbyšicích.

Rostl i rekreační význam regionu. Zejména oblasti v okolí Vltavy lákají mnoho rekreantů. Kromě chatových osad jsou to i rekreační střediska na Nové Živohošti a na Měříně.

Změny na přelomu 20. a 21. století

Město se rozrůstá – vznikají nové stavební parcely určené pro výstavbu rodinných domů. Je budována a opravována infrastruktura. V roce 1997 byl Neveklov napojen na čistírnu odpadních vod, v roce 2012 byl otevřen sběrný dvůr. V roce 2022 se projektuje stavba nového komunitního domu pro seniory. Ve městě je založena městská policie.

Proběhla i celková renovace náměstí Jana Heřmana v Neveklově. Opravily se chodníky, vysadily se nové stromy a opravou prošel i pomník padlým v 1. světové válce. Byla dokončena stavba multifunkčního domu. Nově v něm sídlí městský úřad a infocentrum. Nalezneme zde prodejnu potravin a další obchody. Větší část budovy tvoří bytové jednotky. K domu přiléhá parkoviště.

V letech 1998–2000 byl dokončen a slavnostně otevřen nový školský areál. Tvoří jej základní škola, střední škola s domovem mládeže, školní jídelna a sportovní hala. Areál je vybaven i venkovními sportovišti, základní škola využívá i školní zahradu.

I v ostatních neveklovských osadách dochází ke změnám. Postupně se opravuje infrastruktura – rekonstrukcí procházejí komunikace i vodní zdroje a přivaděče v jednotlivých obcích. Renovují se kapličky, obnovou procházejí i budovy, které slouží spolkům a sdružením.

Letecký snímek Neveklova z roku 2016.

V roce 2005 koupila zámek v Jablonné nad Vltavou společnost ROYAL Interier zabývající se prodejem stylového nábytku. Značně zchátralý zámek firma nechala opravit a roku 2009 byl opět otevřen pro veřejnost. Prostory jsou nově vybavené a slouží jako výstavní prostor pro prodáváný nábytek.

Zmodernizoval se i tloskovský zámek. V roce 2013 se změnil DÚSP v Tloskově na Centrum sociálních služeb Tloskov. Centrum pokračuje ve své činnosti. Klientům nabízí ubytování, poradenské služby a další aktivity. Je největším zaměstnavatelem v oblasti.

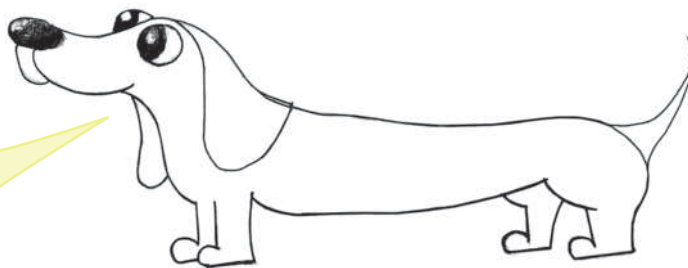
Skládka odpadů v Příbyšicích v roce 2022 ukončuje svůj provoz. Dochází k úpravě povrchu skládky a jejímu osetí. Funguje u ní třídící linka, bioplynová stanice produkující organické hnojivo (tzv. digestát) a kompostárna.

Rozvíjí se kulturní život v Neveklově i okolních obcích, obnovují se tradiční akce. Svou činnost rozvíjejí různé spolky a sdružení. Kulturní komise města i další spolky pořádají kulturní a společenské akce pro veřejnost.

NÁZEV A SYMBOLY NEVEKLOVA

1.–9. ročník

Původ názvu Neveklova není znám, ale první zmínka pochází již z roku 1285. Symbolem jsou městský znak a vlajka. Najdeme na nich modré pole, na němž jsou dvě věže s červenou střechou. Mezi nimi je erb – červený štít se stříbrným břevnem.

Zámek Tloskov. Neveklov byl od svého vzniku spojen s Tloskovským panstvím. Toto spojení vidíme dodnes na znaku a vlajce města.

Původ názvu Neveklov není znám. Poprvé je město zmíněno v roce 1285, a to jako „civitem Neuclow“. Později se objevují i tvary Neweklow, Newyeklow či Newyklow. Je tedy možné, že první podoba slova byla buď Nevyklov nebo Neviklov, což by odkazovalo na odvozeninu z názvu „Nevyklův dvůr“.

Symboly města jsou městský znak a městská vlajka. Neveklov má i své vlastní barvy.

Znak města prošel v průběhu let vývojem. Základ zůstal stejný. Na modrém štítě stojí dvě stříbrné věže z kvádrů. Každá věž má branku v přízemí, křížem dělené okno v poschodí, cimbuří o třech stínkách a červenou špičatou střechu se zlatou makovicí na vršku. Mezi věžemi stojí červený štítek se stříbrným břevnem (erb vladýků z Neveklova). Původně věže ve znaku stály na zeleném trávníku a spojovala je cesta.

Vlajka města Neveklova se nedochovala a není ani jasné, zda kdy nějaká byla. Dnešní podoba vlajky proto vychází z historického městského znaku. Její návrh vypracoval Ing. Mojmír Chromý a dokončil ho PhDr. Karel Müller.

Vlajku tvoří modrý list se dvěma bílými věžemi s cimbuřím, červenou stanovou střechou se žlutou makovicí, černou branou a oknem. Mezi věžemi je červený štítek s bílým břevnem. Poměr šířky k délce listu je 2:3. Dne 16. září 2005 zástupci obce přijali dekret o udělení vlajky z rukou předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

Významnou událostí v historii Neveklova bylo navrácení titulu město. Tento titul Neveklov získal v roce 1563 v době správy rytíře Adama Řepy. Patřil mu až do roku 1954, kdy správu obcí převzaly národní výbory. Po roce 1990 sice byly tituly městům vráceny, ale města musela splňovat podmínku nejméně 3 000 obyvatel, což Neveklov nesplňoval. Novela zákona o obcích z roku 2006 však umožnila obcím obnovit své historicky získané tituly. Neveklovu byl vrácen rozhodnutím Poslanecké sněmovny 10. října 2006.

Vývoj znaku města: První obrázek pochází z kroniky města Neveklova, druhý znázorňuje vyobrazení znaku v 80. letech 20. století a třetí dnešní podobu znaku města.

Obrázek zachycuje slavnostní předání nové vlajky města při příležitosti opětovného získání titulu města.

Dnes žije na Neveklovsku přes 2 600 obyvatel. Většina z nich pracuje v zemědělství. Významné větší podniky zde nenajdeme. Lidé do oblasti přijíždějí za rekreací a čistou přírodou. Neveklov je však stranou významných dopravních cest, plánuje se ale zřízení dálnice D3, která by oblastí měla procházet.

Neveklovská fara byla postavena v roce 1814 po požáru té původní.

Obyvatelstvo

V současné době (k 1. lednu 2022) žije na Neveklovsku dle sčítání obyvatel 2 691 osob. Z toho je přibližně 51 % mužů. Počet obyvatel se každým rokem mírně navyšuje, zejména díky migraci (přistěhování nových obyvatel).

Většina obyvatel se nachází v produktivním věku, průměrný věk činí 41,9 roku. Převažují obyvatelé české národnosti. Nejpočetnější menšinou je ukrajinská spolu se slovenskou.

Toleranci obyvatel k různým náboženským směrům v dějinách Neveklova dokládají tři významné neveklovské stavby – katolický kostel sv. Havla, kostel Československé církve husitské a židovská synagoga. Své zastoupení měla i Česká církev bratrská. Zatímco věřící křesťanských církví v Neveklově nalezneme i v dnešní době, židovské obyvatelstvo se, kvůli událostem druhé světové války, do Neveklova již nevrátilo.

Správa města

Obec je základní jednotkou státní správy. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí obce. Obce vykonávají působnost samostatnou (jedná se o záležitosti vlastní území obce) a přenesenou (část agendy státu). Činnost obce zajišťuje obecní úřad. Mezi orgány obce patří zastupitelstvo či rada obce.

Neveklov má od 10. října 2006 status města, proto mají jeho orgány přívlastek „městský“. Městský úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník a další zaměstnanci úřadu. Starosta navenek město reprezentuje. Městský úřad vykonává samostatnou a přenesenou působnost. V rámci samostatné působnosti zajišťuje chod města (např. oddělení ekonomické či životního prostředí) a plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada města. Do přenesené působnosti patří stavební úřad a matriční úřad. Informace o činnosti zveřejňuje na úřední desce, na webových stránkách města www.neveklov.cz a ve Zpravodaji Neveklovska.

Židovská synagoga

Husův sbor

Letecký snímek Neveklova.

Městské zastupitelstvo je nejvyšším orgánem obce. Jeho členové jsou voleni občany obce staršími 18 let v obecních (komunálních) volbách na 4 roky. Neveklovské zastupitelstvo je tradičně patnáctičlenné. Zasedání zastupitelstva jsou veřejná a konají se zhruba každé 3 měsíce. Zastupitelstvo volí starostu, schvaluje rozpočet obce, rozhoduje o majetku obce či vydává různé vyhlášky, které jsou platné na území obce. Zastupitelstvo zřizuje výbory jako kontrolní orgány (např. kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady města či finanční výbor kontroluje hospodaření města).

Výkonným orgánem je rada města. Tvoří ji 5 členů, a to starosta, místostarosta a ostatní radní. Zasedání rady jsou neveřejná a konají se častěji než zasedání zastupitelstva. Hlavním úkolem rady je připravovat návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečit plnění přijatých usnesení. Rada města zřizuje komise, které pomáhají radě v určité oblasti a doporučují postup ve svém oboru (např. kulturní komise, bytová komise či komise životního prostředí).

Správa města se týká nejen Neveklova samotného, ale i ostatních obcí, které pod Neveklov spadají. Zastupitelstvo proto zřizuje osadní výbory, které mohou zastupitelstvu předkládat návrhy týkající se rozvoje jejich osady či obce. Jsou většinou pětičlenné a tvoří je obyvatelé dané osady (osadní výbor Dalešice, Jablonná, Ouštica, Příbyšice či Zádolí).

Hospodářství

V oblasti převažuje zemědělská výroba nad průmyslovou. Většinu plochy tvoří zemědělská půda. Dominantní je rostlinná výroba, ve které se pěstuje především obilí (pšenice, ječmen, kukuřice), olejnin (řepka) a plodiny určené pro potřeby živočišné výroby (pícniny). Živočišná výroba je zaměřena na chov skotu, prasat či ovcí. Je zde také několik koňských farem sloužících k turistickým účelům. Rozšířené je i včelařství (chov včel a produkce medu).

Průmysl je zastoupen minimálně. Velké podniky ale v regionu nenalezneme. Jedná se pouze o malé výrobní drobných živnostníků. Nejvíce je zastoupen zpracovatelský průmysl, a to strojírenství, dřevozpracující průmysl (pily, truhlářství), lesnictví a stavebnictví.

Přímo v Neveklově (v roce 2022) mají své pobočky dvě velké firmy. Výrobní středisko zde má strojírenský podnik EG Line vyrábějící bezpečnostní uzamykací systémy. Originální porcelánové zásuvky a vypínače pak produkuje porcelánka Mulier.

Odvoz vytěženého dřeva.

Lom v Oušticích.

Lom v Bělci.

Oblast není významná ani těžbou nerostných surovin. Na území Neveklovska se nacházejí dva kamenolomy – v Bělci a v Oušticích. Bělický lom vznikl již v roce 1973 a dnes ročně vyprodukuje 160 tisíc tun kameniva (drť, šterk). Lom vlastní firma Kámen Zbraslav, a.s. Lom v Oušticích byl otevřen v 60. letech 20. století a těžba zde byla několikrát přerušena. V současné době majitel lomu firma Kamenolomy ČR s.r.o. uvažuje o rozšíření těžby s plánovanou produkcí kolem 130 tisíc tun kameniva ročně. Půjde ale o velký zásah do krajiny, kterého se obávají nejen obyvatelé Ouštic, protože povrchová těžba kamene významně ovlivňuje životní prostředí v oblasti.

Služby jsou zastoupeny obchody a institucemi sloužícími potřebám obyvatel. Většina se nachází na náměstí Jana Heřmana v Neveklově. Nalezneme zde infocentrum, poštu, knihovnu i kino.

Neveklovské infocentrum zahájilo svou činnost již v roce 2002. Kromě informací o aktivitách pro turisty i společenských akcích pro obyvatele nabízí předprodej vstupenek a prodává propagační materiály města. V prostoru infocentra se konají i různé výstavy děl místních autorů.

První zmínky o neveklovské knihovně nalezneme již koncem 19. století, kdy knihy byly do fondu knihovny věnovány místními občany. Ztráty utrpěla samozřejmě během druhé světové války. Od roku 1967 již funguje na profesionální úrovni. Dnes Městská knihovna Neveklov vlastní přes 20 000 svazků, pro čtenáře je otevřena tři dny v týdnu a sídlí v budově bývalého městského úřadu na náměstí.

Také neveklovské kino má dlouhou tradici. Filmy promítala Tělovýchovná jednota Sokol již od roku 1909. Projekce probíhala v sálech radnice i hostinců. Později se používalo přísálí v sokolovně, kde bylo promítáno průměrně 40 filmů ročně. Členové TJ Sokol zakoupili promítací stroje a zvukovou aparaturu. Na tradici navázali i po nuceném vystěhování a v roce 1946 činnost kina obnovili. V sokolovně se promítalo až do roku 1961, kdy bylo v prvním patře budovy radnice otevřeno nové širokoúhlé kino. Sál sloužil také pro konání kulturních akcí – divadelních představení, koncertů, besed, aj. V roce 2016 bylo kino zdigitalizováno a v současné době promítá jednou týdně.

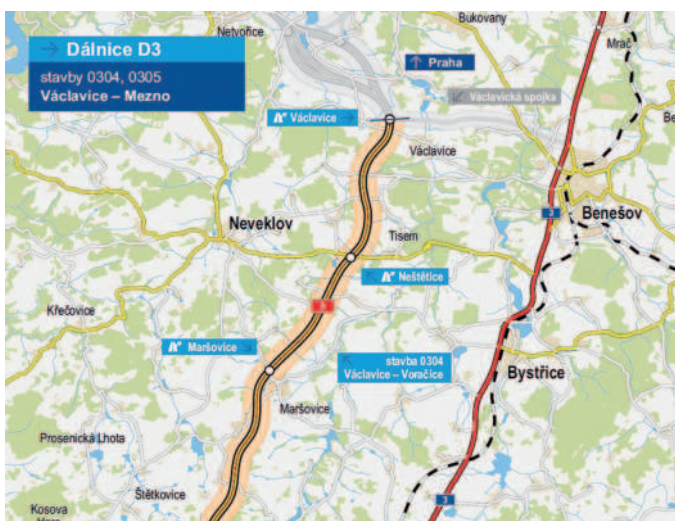
Budova bývalé radnice, dnes kino a restaurace, na neveklovském náměstí.

Další služby zahrnují obchody s různým zbožím, kosmetické a kadeřnické služby, restaurace, cukrárny i benzínovou čerpací stanici. V Neveklově je pečovatelský dům pro seniory, mateřská, základní a střední škola s domovem mládeže a zdravotní středisko. V Tloskově se nachází Centrum sociálních služeb pro mentálně postižené. V ostatních osadách už služby v takové míře nenalezneme, výjimku tvoří pouze Jablonná nad Vltavou, kde je obchod i restaurace.

Doprava

Neveklov se nachází přibližně 50 km od Prahy, Tábora i Příbrami, ale leží stranou hlavních dopravních tepen. Největší význam má silniční doprava. Silniční síť tvoří silnice II. a III. třídy spojující Neveklov se sousedními obcemi a městy. Hlavní dopravní tah tvoří silnice číslo 114, která prochází celým regionem. Od Živohošťského mostu pokračuje přes Neveklov směrem na Tisem a dále se napojuje na benešovský úsek silnice I. třídy I/3 (u Jírovic). Druhou významnou cestu tvoří silnice číslo 105 vedoucí přes Sedlčany a Neveklov směrem na Netvořice a Jílové u Prahy.

Spojení s Prahou a Českými Budějovicemi by však měla v budoucnu nahradit dálnice D3. Tato dálnice byla zahrnuta do systému dálniční sítě České republiky již v roce 1987. Od té doby bylo navrženo několik variant, kudy by měla dálnice procházet. Poslední schválená tzv. západní varianta určuje, že dálnice povede mezi obcemi Příbyšice a Neštětice a dále směrem na Tisem a Maršovice. Stávající sil-

Projekt trasy dálnice D3 v úseku Václavice - Maršovice.

nice budou napojeny mimoúrovňovou křižovatkou (silnice číslo 114 vedoucí z Neveklova do Tismi), v místech, kde se protínají s trasou dálnice, budou vystavěny dálniční mosty (silnice mezi Neštěticiemi a Příbyšicemi).

V Neveklově má své kořeny jedna z nejstarších autobusových linek. Město v roce 1909 koupilo 2 automobily pro 20–25 lidí, které začaly jezdit na trase Neveklov–Benešov a zpět (přes Maršovice a Bystřici) třikrát denně. Cesta měla 11 zastávek, trvala necelé dvě hodiny a stála 1 korunu a 20 haléřů.

🦋 Zajímavostí je zápis v kronice města, který zmiňuje, že majitel zámku Konopiště František Ferdinand d'Este nedal povolení, aby autobusová linka jezdila přes Konopiště. Stěžoval si, že mu automobily plaší zvěř.

V dnešní době je Neveklov zapojen do systému Pražské integrované dopravy.

Železniční či letecká doprava nejsou v oblasti zastoupeny vůbec. Nejbližší železniční stanice jsou vzdáleny 15 km – Benešov, Týnec nad Sázavou a Sedlčany, letiště najdeme v Nesvačilech u Bystřice. Vodní doprava je provozována v malé míře na slapské vodní nádrži a slouží pouze rekreačním účelům.

Cestovní ruch

Na Neveklovsku se nachází i několik turisticky zajímavých historických památek. Jedná se zejména o kostely na Chvojínku, v Bělci a v Neveklově a o zámecké areály v Tloskově a Jablonné nad Vltavou. Hojně navštěvovaná je i rozhledna na Neštětické hoře či zřícenina hradu Kožlí.

Větší význam pro Neveklov a jeho okolí má to, že spadá do rekreačního zázemí Prahy. Nachází se zde několik chatařských osad, zejména v blízkosti řeky Vltavy, která byla oblíbeným cílem výletníků již v době první republiky. Slapská přehradní nádrž je velkou turistickou atrakcí hlavně v letní sezóně a návštěvníci využívají nedaleká rekreační střediska na Živohošti a Měříně. Za obchody a službami ale musí do Neveklova.

V oblasti je rozvinutá i agroturistika. V regionu či blízkém okolí se nachází několik koňských farem, které nabízejí projížďky na koních i možnosti ubytování. Přibližně 4 km od Neveklova se nachází Farma Heroutice, která provozuje jezdeckou školu a pořádá jezdecké závody.

Fotografie z roku 1920 zachycuje poštovní garáže a autobusy značky Laurin a Klement a nákladní automobil Praga. Garáže se nacházeli na okraji Neveklova při silnici na Konopiště a Benešov.

Pohled od farmy Skalka. Farma patří Centru sociálních služeb Tloskov.

Neveklovem vede hlavní cyklotrasa Praha–Vídeň, která v celé délce měří 430 km a prochází přes střední i jižní Čechy na jižní Moravu. Cyklostezky nejsou zbudovány. Cyklisté využívají méně frekventované silnice.

Mnoho pěších láká každoroční pochod Praha–Prčice, který prochází Oušticemi a Neveklovem. Přes Neveklov vede i trasa štafetového pochodu Praha–Orvieto.

V okolí nalezneme několik turistických tras. Hlavní dálková trasa, značená červenou turistickou značkou, prochází přímo Neveklovem. Směřuje z něj třemi směry – na Kozlí a Bystřici, na Křečovice a na Novou Živohošť.

Na ni navazují další značené trasy – zelená vede přes studánku v Koutech směrem na Maršovice, modrá pokračuje z rozcestí Pod Hájkem u osady Nouze k Vysokému Újezdu. Na zelené trase podél břhů Vltavy je několik pěkných vyhlídek na slapskou přehradu a lze po ní dojít z Nahorub přes Jablonnou až do Netvořic. Na této trase lze využít i žlutě značenou zkratku spojující Blažim s Jablonnou. Nejkratší trasou v okolí je žlutá trasa, která zahrnuje cestu přes Chvojínek k rozhledně na Neštětické hoře.

Neštětická hora s rozhlednou. V pozadí je Chvojínek a Neveklov.

Školství

Město Neveklov je zřizovatelem mateřské, základní, dokonce i střední školy. Základní a střední školu nalezneme v moderním školském areálu, jehož součástí je i sportovní hala, školní jídelna a domov mládeže. Aulu a sportovní halu využívá základní a střední škola, ale i veřejnost, k pořádání koncertů, besed, přednášek a sportovních utkání.

Mateřská škola se nachází v ulici Pod Radnicí ve zrekonstruované budově, jejíž součástí je i školní zahrada a dětské hřiště. Její kapacita je v současné době 120 dětí. Zajišťuje vzdělávání pro děti od 3 do 6 let věku. Mateřská škola organizuje dětský karneval s tombolou, účastní se jarmarků a dalších akcí, připravuje pro děti projektové dny a výlety.

Základní škola Jana Kubelíka, Neveklov je součástí školského areálu. Je moderním školským zařízením, které žákům nabízí nádherné a kvalitní prostředí pro získání jejich základního vzdělání. Kapacita školy je v současné době 420 žáků a je zcela naplněna. Nabízí pro své žáky mnoho aktivit – sportovní či kulturní akce, soutěže, výukové programy, organizuje školní výlety a exkurze. Žáci se účastní jarmarků, výstav a přednášek. Základní škola využívá sportovní halu a přilehlá sportoviště a školní zahradu.

Budova mateřské školky v Neveklově.

Obchodní akademie v Neveklově.

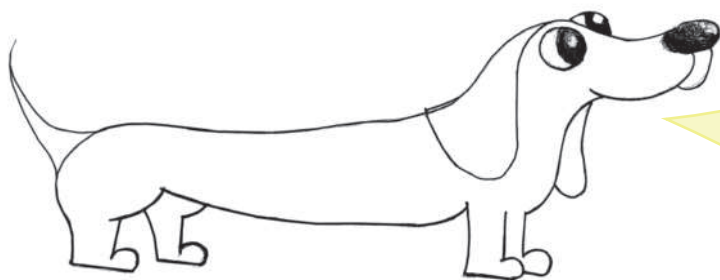
Střední školství zastupuje v Neveklově Obchodní akademie. Má kapacitu 300 žáků, ale její kapacita je v současné době naplněna přibližně z poloviny. Nabízí čtyřleté maturitní studium v těchto oborech: ekonomické lyceum, ekonomika a podnikání - sportovní management, obchodní akademie - zaměření cizí jazyky a obchodní akademie - zaměření informatika. Akademie využívá pro své studenty domov mládeže.

Svým studentům nabízí účast na různých projektech, soutěžích a dalších vzdělávacích činnostech, možnost plnění mezinárodních zkoušek v cizích jazycích či masérský kurz. Organizuje školní výlety, exkurze a zájezdy.

V Neveklově svou činnost provozují i dětské skupiny, které nabízejí vzdělávání pro děti předškolního věku. Největší členskou základnu má Zahradní klub Dešťovka. Je inspirován pedagogikou lesních mateřských školek a je určen pro děti od 3 do 6 let. Své zázemí našel v prostoru neveklovské fary.

Základní škola Jana Kubelíka v Neveklově.

Oblast
Neveklovska zahrnuje
9 katastrálních částí. Jsou to
Bělíce, Blažim nad Vltavou, Dalešice
nad Vltavou, Jablonná nad Vltavou,
Mlékovice u Neveklova, Neštětice,
Příbyšice, Zádolí a samotný
Neveklov.

Bělíce

Bělíce leží přibližně 5 km západně od Neveklova. Součástí katastrálního území o rozloze zhruba 5,6 km² jsou i osady Kelce, Netluky, Nouze a část osady Podhory. Nejvýznamnější památkou je kostel sv. Máří Magdalény v Bělíci, u kterého se nachází i menší hřbitov. Na území nalezneme i několik křížů.

🦋 Zajímavostí je, že se obec Bělíce objevila i v několika filmech a seriálech. Kostel můžeme spatřit ve filmu Strakonický dudák z roku 1955, části obce se objevily mimo jiné v seriálu Ochránce z roku 2021.

První písemná zmínka o Bělíci pochází z roku 1310, kdy byla spolu s osadou Kelce majetkem Ostrovského kláštera u Davle. Netluky (Pnětluky) jsou prvně zmiňovány roku 1318, kdy zdejší tvrz vlastní vladkové z Pnětluk. Ti v husitské době převzali do svého majetku i Bělíci. Roku 1522 koupil Netluky rod Bechyňů z Lažan. Netlukám se pod jejich správou dařilo, Bechyňové k nim přikoupili i Tuchyni či Radějovice. Po bělohorské bitvě získal Netluky Pavel Michna z Vacínova. Postupně se střídali další majitelé. V 18. století je ještě zmiňován statek Netluky, ke kterému patří Bělíce i Kelce. V roce 1751 Netluky koupil hrabě Jan Václav Carreto-Millesimo a připojil je ke svému statku v Jablonné. V 19. století je Bělíce samostatnou obcí, Netluky už jsou uváděny jako samota spadající pod katastrální území Bělíce.

Bělíce a kostel sv. Máří Magdalény.

Bělíce a kostel sv. Máří Magdalény.

Blažim nad Vltavou

Blažim

Blažim leží asi 6 km západně od Neveklova. Součástí katastrálního území o rozloze 5,3 km² jsou místní části Chlum u Blažimi, Kolánka, Močidla a část osady Podhory. Nejvýznamnější památkou je kaplička na návsi v Blažimi, která nedávno prošla rekonstrukcí. Další kapličku nalezneme při cestě na Chlum. Ne-daleko Blažimi je i zajímavý turistický cíl v podobě vyhlídkových míst na řeku Vltavu.

První písemná zmínka o Blažimi je z roku 1000, kdy byla vesnice součástí majetku Ostrovského kláštera u Davle. Za husitských válek Blažim získal Mikuláš z Krchleba a po něm další drobní šlechtici. V roce 1654 ji vlastnil Pavel Michna z Vacínova. V polovině 19. století byla Blažim součástí statku Jablonná.

Dalešice nad Vltavou

Obec Dalešice se nachází asi 5,5 km severozápadně od Neveklova. Katastrální území má rozlohu 2,8 km² a nenacházejí se na něm žádné další místní části. Přímo v Dalešicích se nachází kamenná zvonice. V současné době jsou kulturní a společenské akce v obci realizovány také díky činnosti Sboru dobrovolných hasičů Dalešice.

Dalešice

☞ Zajímavostí je, že Dalešice jsou označovány za jednu z nejvíce zničených obcí v oblasti cvičiště zbraní SS. Bylo zde dopadové pásmo cvičiště, veškeré budovy byly rozstříleny. Osm domů bylo naprosto zničeno.

První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1388. Dalešice byly součástí majetku Ostrovského kláštera u Davle. Po husitských válkách je získal rod Bechyňů z Lažan. Později byly připojeny k tloskovskému panství.

Jablonná nad Vltavou

Jablonná se nachází asi 7 km severozápadně od Neveklova. Součástí katastrálního území o rozloze 6,8 km² jsou místní části Nebřich, Jablonka a Koníček. Mezi významné památky patří zámek v Jablonné s parkem. Dále zde nalezneme kapličku, pomník obětem 1. světové války z roku 1923 a zajímavou dřevěnou zvoničku. Několik křížů nalezneme v okolí osad a cest. V současné době je zde cukrárna, vinárna a dvě restaurace. Funguje zde fotbalový klub, stejně jako sbor dobrovolných hasičů. Hasiči pořádají různé akce pro děti i dospělé.

Jablonná

Nejstarší záznam o Jablonné pochází z roku 1318. Od roku 1450 držel velmi dlouhou dobu statek Jablonnou rod Netvorských z Březí. Teprve roku 1729 změnila Jablonná majitele, když ji koupil Josef Jan Kinský, hrabě z Vchynic. Během 18. a 19. století se zde vystřídalo značné množství majitelů, především cizího původu. Po roce 1850 se statek stal hospodářskou jednotkou.

Zajímavostí je, že v Jablonné byla 1. dubna 1897 otevřena dvoutřídní škola. Do té doby chodily děti do školy v Bělci.

Mlékovice u Neveklova

Mlékovice se nacházejí asi 3 km severozápadně od Neveklova. Součástí katastrálního území o rozloze 9,7 km² jsou místní části Borovka, Heroutice, Lipka, Ouštice, Radslavice a část Tloskova. Na území najdeme několik kapliček a křížků. V Oušticích najdeme i pomník obětem 1. světové války.

☞ Zajímavostí je, že nedaleko Mlékovic vznikla v důsledku zákazu kotvení hausbótů na slapské přehradě v 80. letech 20. století chatová oblast Ovčák.

První písemná zmínka o Mlékovicích pochází z roku 1349. Ve 2. polovině 16. století je v obci připomínána renesanční tvrz, která byla později přestavěna a stala se součástí hospodářského dvora. Tvrz se nacházela i v Herouticích, kde sídlili vladykové z Heroltic. Mlékovice i Heroutice byly součástí tloskovského panství. Ouštice jsou prvně zmiňovány již v roce 1205, Borovka až v roce 1720. V sousedství se nacházely mlýny (Mlíkovský, Panský, Valcha) a svobodný dvůr Ratimice.

Mlékovice

Neštětice

Neštětice se nacházejí asi 3,5 km východně od Neveklova. Součástí katastrálního území o rozloze 6,6 km² jsou i místní části Doloplazy a Chvojínek. Mezi nejvýznamnější památky patří kostel na Chvojínku a rozhledna na Neštětické hoře. Rozhledna na Neštětické hoře je hojně navštěvována v každém roční období. Pravidelně ožívá různými koncerty i kostelík na Chvojínku. V Neštětících nalezneme zvoníčku s křížem, další kříž je u cesty nedaleko samoty Roháč.

🦋 Zajímavostí je, že i Chvojínek a jeho okolí si často vybírají filmaři. U kostela se natáčela např. Kytice, film z roku 2000.

První zmínka o Neštětících pochází z roku 1310. Neštětice náležely Ostrovskému klášteru. V době husitských válek několikrát změnily majitele. V roce 1654 náležely k týnecko-benickému panství, v 19. století již jako samostatná obec spadaly pod panství Konopiště.

Chvojínek

Neveklov

Katastrální území Neveklova o rozloze 8,7 km² zahrnuje také osadu Dubovka a část Tloskova. Mezi nejvýznamnější památky patří zámek v Tloskově a kostel sv. Havla v Neveklově. Kapličky jsou v Neveklově a v Tloskově. Na Dubovce nalezneme kříž, stejně tak jich je několik u silnic v okolí Neveklova. V současné době je Neveklov správním centrem regionu a v Tloskově sídlí Centrum sociálních služeb.

Dubovka

První písemná zmínka o Neveklovu je z roku 1285, Tloskov je prvně zmíněn v roce 1376 a Dubovka až v roce 1578. Všechny části spadaly v minulosti pod tloskovské panství. Samostatnou obcí se Neveklov stal po roce 1848, kdy byla zrušena vrchnostenská správa.

Příbyšice

Příbyšice se nacházejí asi 5 km východně od Neveklova. Součástí katastrálního území o rozloze 4,1 km² je místní část Kožlí.

Příbyšice

Mezi nejvýznamnější památky patří nejstarší roubený dům ve středních Čechách nazývaný Březinova, později Stárkova chalupa. Dále se zde nachází zemanská tvrz, hornická štola zvaná kaverna na Chlumu a vodní mlýn v Kožlí. Zřícenina hradu Kožlí patří pod správu obce Tisem. V Příbyšicích najdeme kapličku, zvoničku i kříž. Život obyvatelům obce však zneprjemňuje skládka odpadů a u ní bioplynová stanice.

První písemná zmínka o Příbyšicích je z roku 1318. Ve druhé polovině 12. století zde však již byla osada. Příbyšice měly velmi úzký vztah ke hrádku Kožlí. Prvním známým majitelem hradu byl v roce 1318 Ctibor. Na sklonku 14. století se Kožlí stalo sídlem lapků (loupeživých rytířů). Ve druhé polovině 15. století získal hrad i Příbyšice Zdeněk Konopištský ze Šternberka, který se postavil proti králi Jiřímu z Poděbrad a ten hrad Kožlí roku 1467 dobyl. Poté už je hrad označován jako pustý. V době bezprostředně po třicetileté válce v roce 1648 spadaly Příbyšice pod týnecko-benické panství. Později se staly součástí obce Václavice. Poté byly samostatnou obcí a až v roce 1970 byly připojeny k Neveklovu.

Zádolí

Zádolí se nachází asi 2,5 km jihozápadně od Neveklova. Součástí katastrálního území o rozloze 4,6 km² jsou místní části Hůrka Kapinos, Spolí a Zárybnice. Mezi významné památky patří pomník obětem 1. světové války v Zádolí. Dále se zde nachází i několik křížů.

Nejstarší zmiňovanou osadou katastrálního území je Spolí. První zmínka pochází z roku 1285, kdy zde stával Semechovský svobodný dvůr. Stejný letopočet je uveden i u osady Zárybnice, ke které přiléhá Hůrka Kapinos. Samotná Hůrka je zmiňována až v roce 1563 a Zádolí dokonce až v roce 1720. Osady byly součástí tloskovského panství, poté obce Stranný a nakonec Neveklova.

Spolí

V regionu nalezneme dva zámky – v Tloskově a v Jablonné nad Vltavou, tři významné kostely – v Bělci, na Chvojínku a v Neveklově, množství menších kapliček, křížků a milníků. Zajímavé jsou i některé budovy v Neveklově či další stavby v okolí.

Zámek v Jablonné nad Vltavou

Zámky

Zámecký areál v Tloskově byl kompletně rekonstruován na přelomu 21. století, kdy došlo k přestavbě jednotlivých budov tvořících zázemí zámku. Samotný zámek dostal dnešní podobu v 30. letech 19. století. Jde o jednoduchou barokní stavbu, na kterou navazuje anglický park.

První zmínka o Tloskově pochází z roku 1376. Původně na místě dnešního zámku stála tvrz, která byla v 16. století přestavěna na renesanční opevněný zámek. Po roce 1670 byl zámek rozšířen a získal barokní podobu. V té době se jednalo o jednopatrovou budovu s věží s hodinami a zvonem. Ze všech stran ji

obklopoval příkop. Později byl vzhled zámku několikrát upraven – bylo přistavěno druhé patro, obě křídla zámku a upravilo se i hlavní průčelí, vznikla terasa se sloupy, vstupní síň a ozdobné štíty. Součástí zámku byl také park, pivovar, hospoda, ovčín a bažantnice.

Areál zámku v Tloskově

Zámek postupně měnil majitele a v novodobé historii byl sídlem různých institucí. Byl zde např. Domov mladých vynálezců, družstvo Dereda, které zde vyrábělo hračky a loutky, a později se sem přestěhovala i vojenská poddůstojnická škola. Od roku 1957 byl zámek prázdný a o dva roky později zde byl zřízen Ústav sociální péče pro děti a mládež. V současné době slouží zámek jako Centrum sociálních služeb. Budovy patřící k zámku byly rekonstruovány a slouží klientům centra jako bydlení a zázemí. Veřejnosti přístupné jsou tak pouze zámecké nádvoří a přilehlý anglický park.

Zámek v Jablonné nad Vltavou prošel počátkem 21. století rozsáhlou rekonstrukcí. Původně se v místě dnešního zámku nacházela vodní tvrz. První zmínky o ní pocházejí ze 14. století, kdy Jablonnou vlastnil rytíř Eberhard z Jablonné. V 18. století byla přestavěna na dvoupatrový zámek v barokním stylu. Významnější změnou prošel zámek po roce 1873, kdy jej koupil bankéř JUDr. Johann Schebek z Prahy. Zámek získal neoklasicistní podobu – novou omítku, litinové sloupy a balkon s tepaným zábradlím.

Od poloviny 20. století zámek spíše chátral. Ve 20. letech jej koupil ředitel banky Rudolf Vodička. V té době byl zámek ještě kompletně vybavený. Za 2. světové války zde mělo gestapo svůj archiv, od 60. let 20. století v něm sídlil domov důchodů a až po roce 1989 byl zámek navrácen potomkům Rudolfa Vodičky. Počátkem 21. století jej odkoupila soukromá firma a zámek byl kompletně opraven. Z původních prvků jsou dnes zachovány pouze nástěnné malby z let 1700–1750. Součástí zámku je i poplužní dvůr a anglický park se dvěma rybníky.

Kostely a další sakrální stavby

Kostel svaté Máří Magdaleny v Bělici pochází z 1. poloviny 14. století. V 18. století byl přestavěn, ale některé gotické prvky můžeme pozorovat i dnes. Věž kostela s šindelovou střechou je již zcela v barokním stylu, nalezneme v ní 3 zvony a věžní hodiny. Hlavní oltář je z 18. století.

Kostel svatého Václava na Chvojínku byl vystavěn zřejmě na přelomu 13. a 14. století v gotickém slohu. Kostel je velmi jednoduchá, jednolodní budova bez věže. Téměř všechny stavební prvky jsou čistě gotické. Za zmínku stojí také kamenný portál v severní stěně lodi či raně barokní oltář. Kostelík se objevil i ve filmu, např. v roce 2000 se zde natáčel film *Kytice*.

Kostel sv. Václava na Chvojínku

Kostel sv. Havla v Neveklově byl původně gotický, ale v období baroka byl přestavěn. Jeho hlavní oltář z roku 1671 je zdoben obrazem patrona chrámu svatého Havla. U kostela na místě bývalého hřbitova a uvnitř chrámu je několik památných náhrobních kamenů, z nichž nejstarší je vytesán z tvrdého pískovce a je na něm znak rodu Řepů z Neveklova. Několik náhrobků se nachází přímo v podlaze kostela, ale jejich nápisy jsou již úplně setřeny. V kostele jsou také olejem malované obrazy křížové cesty, menší oltář Panny Marie a kaple sv. Barbory.

K severní straně presbyteria je přistavěna věž, která pochází z roku 1790. Předchozí věž byla zničena požárem. Ve věži se nacházejí dva zvony. Na podstavci před schody ke kostelu stála barokní socha sv. Eligia z roku 1780. Socha byla zničena v letech 1943–1945, v době násilného vystěhování Neveklova německými okupanty.

Kompletní opravy kostela proběhly v letech 1932–1936 a v 90. letech 20. století. V roce 2016 proběhla rekonstrukce barokních branek. Naproti kostelu se nachází budova fary postavená v letech 1750–1752. Později vyhořela a nahradila ji nová jednopatrová budova.

Kostel Sv. Havla V Neveklově

Kostel Československé církve husitské – Husův sbor – byl otevřen 1. července 1934. O dva roky dříve, 26. května 1932, byl slavnostně položen základní kámen stavby. Projekt byl vyhotovený stavitelem Josefem Tůmou z Prahy. Uvnitř jej zdobí barevné oltářní okno, které věnoval kostelu spolek neveklovských rodáků.

Židovská synagoga je dnes ve velmi špatném stavu. Původní synagoga z roku 1657 byla dřevěná. Po požáru byla vystavěna nová synagoga, tentokrát zděná, která byla v letech 1670–1680 opět předělána. V minulosti byla několikrát opravována, dokonce v roce 1730 barokně přestavěna. Ale po druhé světové

válce již nesloužila svému účelu. Od roku 1957 sloužila jako zemědělský sklad neveklovskému národnímu výboru. Veškeré vybavení synagogy bylo odstraněno, okna vyměněna a z boku probourána velká kovová vrata. V roce 1999 se vrátila synagoga do vlastnictví Židovské obce v Praze a připravuje se její rekonstrukce. V roce 2008 byla opravena střecha budovy.

Židovský hřbitov je zmiňován již kolem roku 1689. Nejstarší čitelný náhrobek pochází z roku 1754. Hřbitov byl v minulosti rozšířen a byla zde vystavěna i budova márnice. Najdeme ho u silnice k Maršovcům, ale je veřejnosti nepřístupný.

Kaplička sv. Panny Marie v Neveklově byla vystavěna roku 1700 a opravena v roce 1912 a v roce 2004. Je na ní nápis Ave Maria. Stojí v místě křížení dvou hlavních tahů – ulice Pražské a Komenského. Další kapličky se nacházejí v neveklovských osadách (Tloskov, Blažim a Jablonná) a jednu nalezneme ve vzdálenosti 1,5 km od Neveklova směrem na Benešov (u lesní cesty vedoucí na Zaječí).

🦋 Zajímavostí je, že na náměstí v Neveklově dříve také stávala kaplička. Tato kaplička byla zasvěcena sv. Janu Nepomuckému. Byla zbourána v roce 1922 a na jejím místě byl vystavěn pomník padlým v 1. světové válce.

Neveklovské cesty lemuje i řada křížů a křížků. Většinou je tvoří litinový kříž a kamenný podstavec. Nalezneme ale i kříže kamenné. Často je můžeme spatřit na návsích osad či v místech křížení cest.

Kaplička sv. Panny Marie v Neveklově

Ostatní stavby a další památky

Zajímavou a hojně navštěvovanou stavbou je rozhledna na Neštětické hoře i přes její zanedbaný stav. Byla postavena v roce 1927. Má připomínat selské povstání obyvatel v roce 1627. Tato 16 metrů vysoká stavba má 48 schodů a vyhlídkový ochoz se nachází ve výšce 12 metrů. K rozhledně vedou 2 turistické stezky, jedna od Chvojínku a druhá od Neštětíc.

V Příbyšicích nalezneme dvě zajímavé stavby. Jednou z nich je Březinova, později Stárkova chalupa s číslem popisným 4. Jedná se o nejstarší roubený dům středních Čech. Byl vystavěn v roce 1717. Chalupa je zapsána jako kulturní památka. Druhou významnou příbyšickou stavbou je zemanská tvrz v čísle popisném 1. Tvrz byla postavena pravděpodobně při zakládání osady, zmínky o ní jsou již z roku 1318. V současné době se z tvrze zachoval pouze sklep a jedna další místnost.

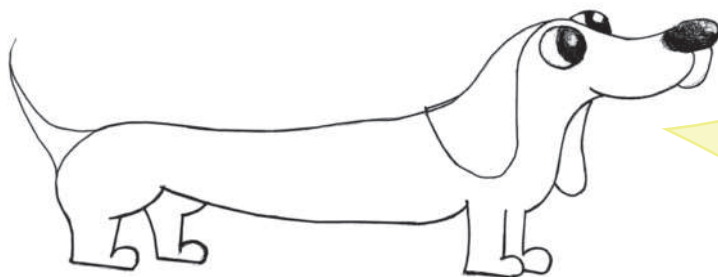
Rozhledna na Neštětické hoře

Nedaleko Příbyšic se nachází další kulturní památka. Jedná se o mlýn s vodním kolem ze 17. století. Nejstarší a nejcennější je mlýnice s obytnou částí. Zůstal zde zachován nejen půdorys budovy, ale i vnitřní zařízení. Mlýn leží na Janovickém potoce u cesty ke zřícenině hradu Kožlí.

Významné památky najdeme i na neveklovském náměstí. Morový sloup byl postaven v roce 1773 v upomínku na mor, který byl ve městě roku 1772 a při němž zahynulo 133 lidí. Je na něm portrét sv. Floriána a sluneční hodiny. Na náměstí se nachází také památník vystěhování, památný kříž na kamenném podstavci a pomník padlým vojínům v první světové válce vystavěný v roce 1922 na místě bývalé kapličky Jana Nepomuckého. Architektonicky zajímavé jsou i další neveklovské budovy – budova bývalé radnice (dnes kino a restaurace), budova městské knihovny či sokolovna.

Náměstí v Neveklově

O společenský život regionu se starají zejména spolky, dobrovolní hasiči, sportovní kluby a další organizace. Spoustu zajímavých akcí připravuje i kulturní komise města. Pravidelně jsou pořádány různé akce pro děti i dospělé.

Neveklovské náměstí a pohled na budovu bývalého městského úřadu, dnes městské knihovny.

Kulturní rok

Kulturní rok začíná 6. ledna. V tento den si připomínáme příchod Tří králů. Ti v dnešní době chodí po jednotlivých domech a vybírají příspěvky jménem Charity Praha. Jedná se o celorepublikovou finanční sbírku pro potřebné.

V únoru se děti i dospělí těší na masopust. Každý rok prochází městem průvod masek vedený Masopustem, který od starosty získává na jeden den pomyslnou vládu nad městem. Hudba, vystoupení různých spolků a dobrá nálada jsou symboly této veselice. Celý průvod je zakončen na náměstí tanečním rejem masek a následným pohřbením basy.

Tradice masopustních průvodů byla v Neveklově na dlouhou dobu zapomenuta, obnovit se ji podařilo v roce 2017. Masopustu předchází maškarní karneval pro děti, který pořádá mateřská škola, a následuje taneční zábava v maskách – sokolské šibřinky pro dospělé, jejichž počátky v Neveklově sahají až do roku 1926.

Velikonoce vítá velikonoční jarmark na neveklovském náměstí, při kterém si každý může vyzkoušet tradiční zvyky, jako je barvení kraslic či pletení pomlázky. Protože se jedná o křesťanské svátky, probíhají v kostele i tradiční mše a bohoslužby. Velikonoční pondělí je spojeno s koledováním. Koledníci všech věkových kategorií s pomlázkami či řehtačkami obcházejí nejen Neveklov, ale potkat je můžeme i v okolních vsích.

Poslední dubnový den se dodržuje filipojakubská noc neboli pálení čarodějnic. Různé velké vatry se stavějí ve všech obcích i osadách a obyvatelé se večer setkávají při zapálení těchto ohňů. Poslední duben je spojen i se stavbou máje na návších a náměstích. Tradicí však je i májku druhé vesnici porazit. Musí být proto střežena celou noc.

Druhou květnovou neděli se koná tradiční neveklovská pouť. Její program zahrnuje nejen tradiční mši, ale i koncerty či výstavy. Zábavní atrakce mají své stanoviště u sokolovny a stánky s různým zbožím pokračují až na náměstí.

Neveklovské běhy, letní kino i divadelní podzim jsou další akce, které se během léta a podzimu pravidelně konají. Slaví se i posvěcení, v každé obci v den svátku světce, kterému je zasvěcen kostel. V Neveklově připadá na neděli po svátku sv. Havla (16. října). Připomínáme si i sv. Martina 11. listopadu.

Začátek prosince je spojen se svátkem sv. Mikuláše, kdy ulicemi prochází Mikuláš s andělem a čerty. Advent začíná vánočním jarmarkem na neveklovském náměstí spojeným s rozsvícením vánočního stromu. Probíhá i řada adventních koncertů, např. soubor vystoupení dětského pěveckého sboru základní školy. Oživlé kostely či tradiční vánoční koncert v aule základní školy.

Po celý rok se koná ještě mnoho akcí. Pravidelně promítá kino, pořádají se koncerty a výstavy. Populární jsou akce pro děti, např. dětské dny. Velký ohlas má i vánoční akademie základní školy.

Pohřbení basy jako součást masopustu

Starosta získává zpět klíč od města a ukončuje tím masopust.

Svatý Martin na bílém koni každoročně navštěvuje děti v mateřské i základní škole.

Spolky a sdružení

V Neveklově existuje několik spolků a sdružení pro děti i dospělé. Největší členskou základnu mají sbory dobrovolných hasičů a TJ Sokol Neveklov.

Neveklovský sbor dobrovolných hasičů pravidelně spolupracuje se základní školou při cvičném požárním poplachu.

Neveklovský hasičský okrsek tvoří sbory dobrovolných hasičů Bělce, Dalešice, Chvojínky, Jablonná, Mlékovice, Neštětice, Neveklov, Ouštica, Příbyšice a Zádolí. Kromě toho, že zasahují při požárech, pomáhají při autonehodách či odklízejí následky přírodních živlů, dobrovolní hasiči jsou ve většině obcí pořadatelem různých akcí. Účastní se soutěží v požárním sportu, připravují dětské a sportovní dny, pořádají hasičské plesy.

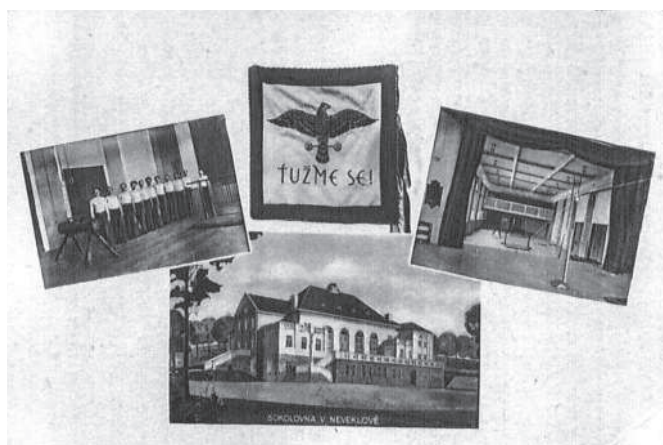
Sbor dobrovolných hasičů v Neveklově byl založen již v roce 1876. Od roku 2002 je sbor poloprofesionální jednotkou s velmi dobrým vybavením. Ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem Benešov tak zasahuje v celém okrese.

Neveklovský Sokol byl založen v roce 1896. V roce 1928 byla otevřena nová sokolovna. Sokol kromě sportu (fotbal, volejbal, stolní tenis, házená či lední hokej) nabízel i turistický či divadelní oddíl. Po druhé světové válce bylo postaveno sportovní zázemí (tenisový kurt a kluziště) v neveklovském parku. V 70. letech proběhla rekonstrukce sokolovny, kdy bylo mj. postaveno přísálí, ubytovna a sauna.

V roce 2014 vznikl spolek TJ Sokol Neveklov. Pořádá nejen kulturní akce (plesy a zábavy), ale hlavně podporuje rozvoj sportu v obci – fotbal, nohejbal, volejbal, bojové sporty či různé druhy cvičení. Nabízí možnost ubytování, pronajímá prostory. Fotbalové mužstvo využívá hřiště v parku, u kterého bylo vybudováno nové zázemí pro sportovce a workoutové hřiště.

Svou činnost zde provozuje i skautský oddíl, myslivecké spolky či občanská sdružení, např. občanská sdružení Nevenia a Setkání připravují různé akce a snaží se zkrášlovat Neveklov i okolí.

🦅 Zajímavostí je spolek Veteránklub starostové, který sdružuje bývalé dlouhodobě sloužící starosty. Klub také pořádá různé kulturní a společenské akce.

Sokolové od 1. července 1928 měli k dispozici vlastní sokolovnu.

Neveklovská sokolovna byla postavena v roce 1928 a v letech 1967 - 1969 přestavěna do dnešní podoby.

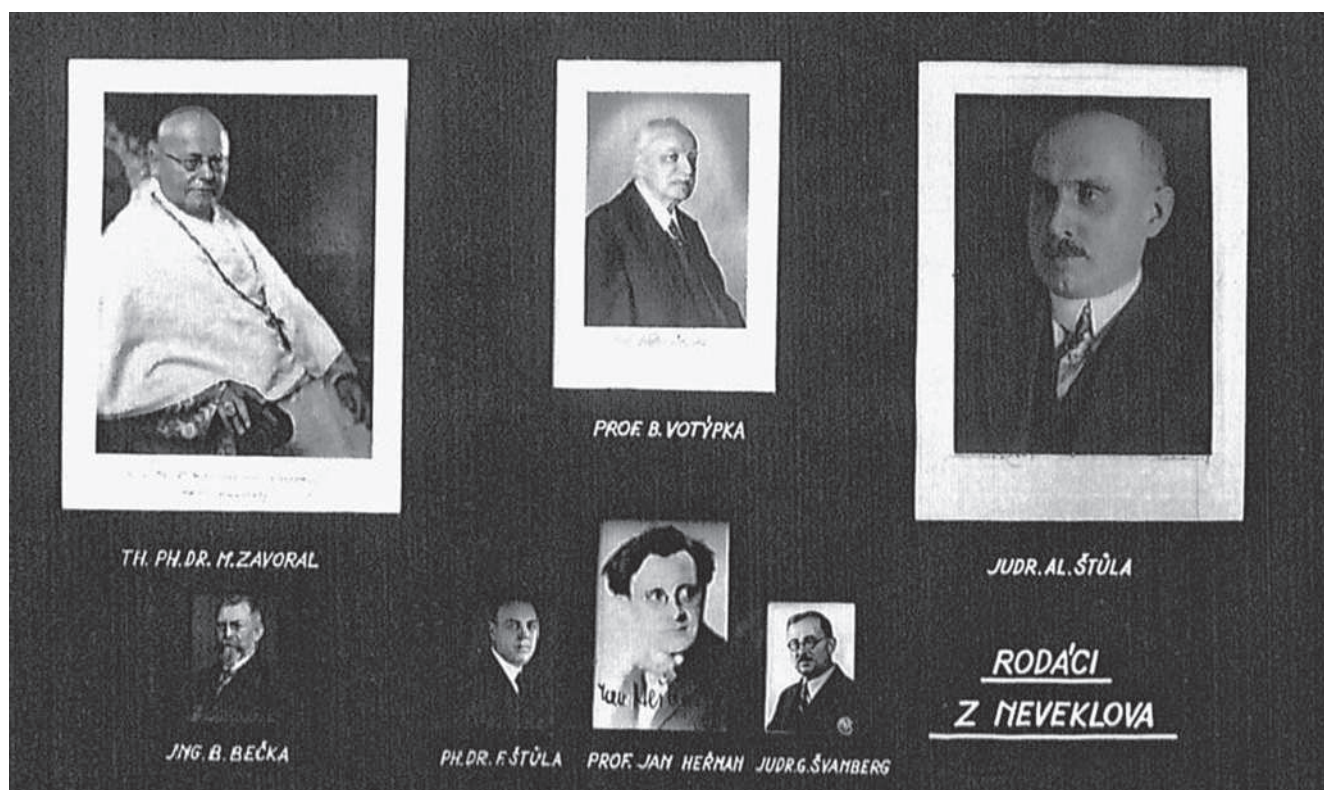
Mezi významné osobnosti spojené s Neveklovem patří hudební skladatelé, spisovatelé i politici. Jednou z těch největších je světoznámý houslista Jan Kubelík, čestný občan města. Čestné občanství obdržela i spisovatelka Eliška Horelová, která napsala knihu Kluci ze zabraného, jejíž děj se odehrává na Neveklovsku.

Kostel sv. Václava na Chvojínku

Významní rodáci a občané

V Neveklově se narodil klavírní virtuos Jan Heřman, opat Strahovského kláštera Metod Jan Zavoral či středoškolský profesor Bedřich Votýpka. Pracoval zde spisovatel Jan Handrik Čěsla a lékař MUDr. Ladislav Nebeský. Ze známých politiků můžeme jmenovat Aloise Štůlu, právníka, Františka Štůlu, primátora Prahy, Bohdana Bečku, ministra financí či Karla Šebka, senátora.

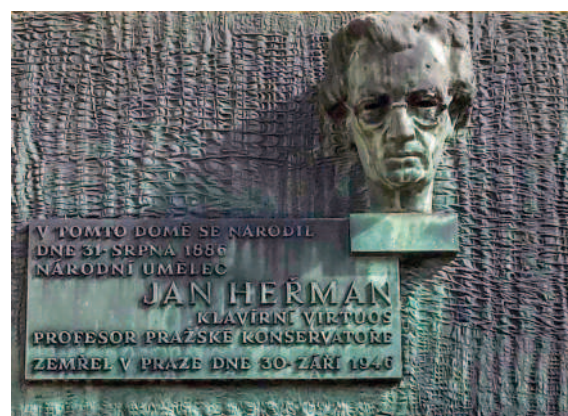

Tablo slavných neveklovských rodáků

Jan Heřman (31. srpen 1886 – 30. září 1946)

Jan Heřman se narodil v Neveklově do učitelské rodiny. Velmi brzy začal projevoval hudební nadání. Jeho otec ho učil hrát na klavír, housle a varhany. Jan Heřman studoval konzervatoř. Později se učil hře na klavír v hudebním ústavu Adolfa Mikeše v Plzni.

Patřil mezi přední české pianisty. Vystupoval i s Českou filharmonií, pracoval v Národním divadle. Stal se profesorem Carské hudební společnosti v ruském Orlu. Po návratu z Ruska se stal asistentem v Mikešově hudebním ústavu a v roce 1914 profesorem klavíru na Pražské konzervatoři.

Pamětní deska Jana Heřmana

Odehrál mnoho koncertů v Československu i v cizině. Zaměřoval se zejména na díla českých skladatelů. Obdivoval tvorbu Ludwiga van Beethovena a Johanna Sebastiana Bacha. Řadu skladeb nahrál na gramofonové desky.

Poslední koncert měl v květnu 1946 v Českých Budějovicích. V červnu téhož roku byl jmenován národním umělcem. Zemřel 30. září 1946.

Metod Jan Zavoral (28. srpen 1862 – 26. červen 1942)

Metod(ěj) Jan Zavoral se narodil v Neveklově v rodině truhláře. Výborně se učil, proto odešel studovat na gymnázium do Benešova a do Prahy. Poté vystudoval teologii a v roce 1885 byl vysvěcen na kněze. Jako kněz působil v jižních Čechách a v Jihlavě. Poté byl přemístěn do Strahovského kláštera a v roce 1906 zvolen opatem. Tuto funkci vykonával až do své smrti.

Byl výborný kazatel. Překládal kázání z italštiny, španělštiny, francouzštiny a polštiny. Zasloužil se o opravy různých církevních památek. Zabýval se i charitativní činností, staral se o chudé a o slepce. Zajímal se o literaturu i politiku. Vedl pohřeb Karla Čapka v roce 1938 na pražském Vyšehradě.

☞ Zajímavostí je, že byl velmi ctěn v Rumunsku, které procestoval. Do rumunštiny přeložil pohádky Boženy Němcové. Bylo mu uděleno několik rumunských řádů.

Zemřel 26. června 1942 v Praze. Opat Metod Zavoral získal čestný doktorát Karlovy univerzity, řád francouzské Čestné legie a Československý válečný kříž.

MUDr. Jan Handrik Česla (16. prosinec 1840 – 15. října 1915)

Jan Handrik Česla se narodil ve vsi Boranecy v saské Horní Lužici. Jméno Česla = tesař používal podle otcovy přezdívky. Studoval na gymnáziu v Praze a poté nastoupil na lékařskou fakultu. Pracoval v nemocnici v Praze, ale roku 1870 se stal lékařem hraběte z Pourtalès, který vlastnil zámek Tloskov.

Se svou ženou bydlel v Neveklově. Staral se o nemocné a byl jmenován soudním lékařem. Ordinaci si později otevřel ve svém domě nedaleko Tloskova (dnes je zde pamětní deska, která byla slavnostně odhalena v roce 1995). V roce 1890 byl jmenován neveklovským obvodním lékařem. Ordinoval až do svých 70 let, kdy mu Neveklovští udělili čestné měšťanství.

Kromě svého povolání se věnoval i literární činnosti, často pod pseudonymem Borančanski. Během studií překládal české hry do hornolužické srbštiny. Byl známým lužickým básníkem. Mezi jeho nejslavnější díla patří rozsáhlá báseň Král Přibyslaw. Věnoval se i hudbě. Zpíval v kostele a stál u vzniku pěveckého sboru.

Zemřel 15. října 1915 a je pochován na neveklovském hřbitově.

MUDr. Ladislav Nebeský (14. června 1893 – 22. září 1942)

Ladislav Nebeský se narodil v Neveklově a vystudoval lékařskou fakultu. Svou lékařskou praxi začínal v benešovské nemocnici. Velké uznání si však zasloužil jako lékař v Jilemnici u Semil. Zde se stal hlavním organizátorem protinacistického odboje a členem odbojové organizace Obrana národa.

V roce 1942 byl zatčen a obviněn z trestných činů nadržování nepříteli a přípravy velezrady a odsouzen německým lidovým soudem k trestu smrti. Téhož roku byl popraven.

Syn Ladislava Nebeského při slavnostním odhalení pamětní desky.

Čestní občané Neveklova

Čestné občanství Neveklova bylo uděleno 6 osobnostem, které mají spojitost s Neveklovem. Jsou to lidé, kteří měli k Neveklovu blízký vztah, Neveklovu v určitých situacích pomohli nebo jej proslavili svou činností.

Eliška Horelová, spisovatelka, od 24. září 1988, která ve své knize Kluci ze zabraného popisuje vystěhování Neveklovského v roce 1942.

Rafael Kubelík, dirigent, od 27. května 1990, syn Jana Kubelíka. Neveklov navštívil společně s Josefem Sukem, houslistou.

PhDr. Milan Uhde, spisovatel a politik, od 4. září 2010, který pomohl Neveklovu při výstavbě školy.

Ing. Zdeněk Kolečka, přední český entomolog, od 17. září 2020, neveklovský rodák, autor rozsáhlého biografického slovníku českých entomologů.

Jan Kubelík (5. červenec 1880 – 5. prosinec 1940)

Rod Kubelíků pocházel z Neveklova. Žili zde od dob třicetileté války až do roku 1819, kdy prodali svou usedlost a přestěhovali se do Prahy. Otec Jana Kubelíka Josef Matěj byl krejčím, později zahradníkem. Matka Barbora, rozená Lohová, se narodila ve Stranném. Manželům Kubelíkovým se narodilo 5 synů a jen 3 z nich se dožili dospělosti. Nejstarší syn Václav byl učitelem, druhorozený syn Jan se stal největším houslistou 20. století. Čtvrtý syn v pořadí byl František, který byl profesorem klavírní hry.

Jan projevoval od útlého mládí mimořádné hudební nadání. Byl tzv. zázračné dítě. Otec ho začal učit hře na housle, když mu bylo pět. Již jako devítiletý měl samostatný koncert. Na hudební konzervatoř v Praze byl přijat ve dvanácti letech, tedy dříve, než dovozoval řád školy.

Otakar Ševčík, hudební pedagog, na něm uplatnil svoji novou metodu a během šesti let z něho udělal dokonalého umělce, jenž ovládl neobyčejně náročnou techniku houslové hry, kterou zanedlouho obdivoval celý svět. Při absolventském koncertu v roce 1898 v Praze vyvolala úžas u posluchačů jeho interpretace Paganiniho houslového koncertu. V témže roce koncertoval ve Vídni a v Budapešti.

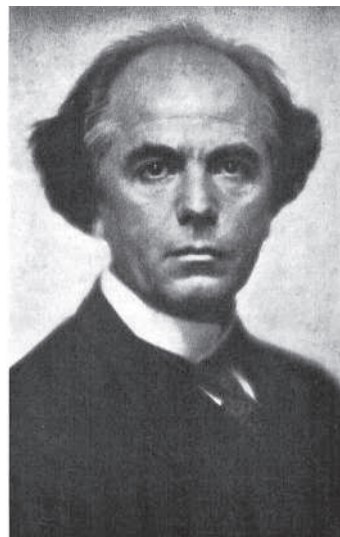
V roce 1900 uspořádal jako dvacetiletý koncert pro své příznivce v nově opravené radnici v Neveklově. V dalších letech koncertoval Kubelík ve více než 50 státech a uspořádal více než 6 000 koncertů. Podle průměrného počtu vždy vyprodaných sedadel v halách a koncertních sálích slyšelo Kubelíka více než pět milionů posluchačů.

☞ Zajímavostí je, že jako jeden z mála interpretů obsáhl celý repertoár světové houslové literatury a vždy hrál z paměti. Zvládal i ty nejobtížnější skladby. Hrál na světově proslulé Stradivariho housle Emperor z roku 1715 a na housle Guarneri. Kubelík se věnoval i skladatelské činnosti. K největším patří 6 houslových koncertů z let 1916–1924. Významná je i Symfonie a moll z roku 1937 i řada drobných skladeb (Tanec oktáv, Burleska či Nokturno).

Jan Kubelík si z obrovských honorářů koupil zámek Býchory u Kolína, kde vytvořil domov s manželkou, půvabnou hraběnkou Marianou Csáky-Széllovou, se kterou měl osm dětí. Jejich nejslavnějším potomkem byl Rafael Jeroným Kubelík, světoznámý dirigent.

Své další sídlo si koupil v Orlové na Slovensku, posléze si opatřil vilu v Chorvatsku blízko moře, kam se rád vracel z koncertních cest. Zakoupení nové rezidence u Šoproně v Maďarsku v roce 1930 ho přivedlo do finanční katastrofy.

Domů se natrvalo vrátil v roce 1938. Za okupace připravil s Českou filharmonií deset koncertů. Všechny hrál z paměti na důkaz svého nestárnoucího umění.

Jan Kubelík
11. V. 1940

Jan Kubelík

Jan Kubelík měl k Neveklovu blízký vztah, což dokládá i tento jeho citát: „*Projel jsem celý svět, viděl jsem všechny jeho krásy a divy, stál jsem v těch nejkrásnějších palácích, zahradách, před nejslavnějšími lidmi, papeži, básníky, umělci... 40 let jsem bloudil světem, abych se konečně dostal sem, do Neveklova, kde se zrodil můj rod a má matka. Dnes vidím, jak jsem se šidil, jak jsem marně hledal ten nejkrásnější koutek světa. Zde je, ano, Neveklovsko, panenská příroda, nefalšovaná, pravá, upřímná, naše česká... Ty rybníčky, kopečky, potůčky, Vltava, Sázava, loučky s pampeliškami, české chalupy i dobrý lid... Já se tam vrátím...*“

Čestné občanství obdržel 11. května 1940, kdy přijel do Neveklova povzbudit zvukem svých houslí posluchače v těžké válečné době. Jeho koncert v sokolovně byl zcela vyprodaný. Kubelík hrál již těžce nemocný. Řízením osudu byl posledním přídavek – píseň „Dobrá noc má milá...“ – i poslední písní v oslnivé kariéře Jana Kubelíka.

Zemřel 5. prosince 1940 v Praze. Pochován je na vyšehradském hřbitově – Slavíně.

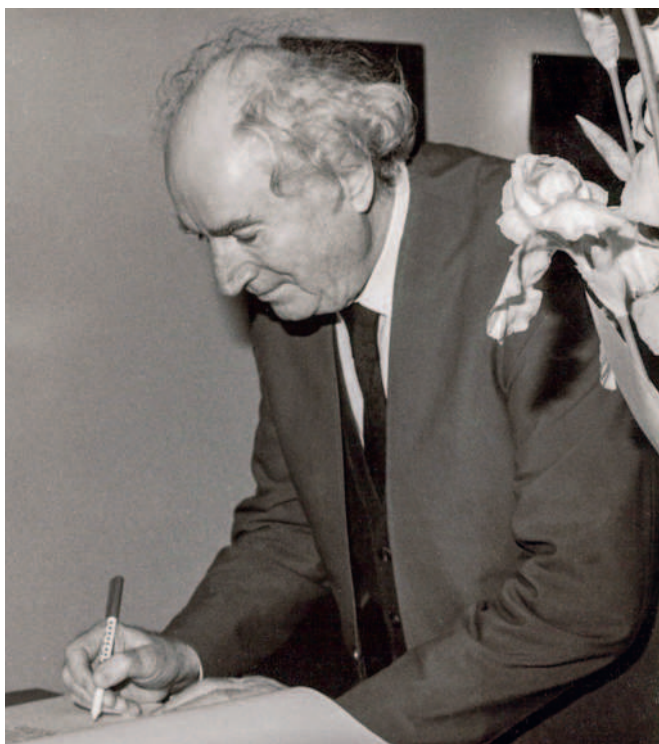
Rafael Kubelík (29. červen 1914 – 11. srpen 1996)

Rafael Kubelík se narodil v Býchorech u Kolína. Jeho otec houslista Jan Kubelík naměřoval svého syna k hudbě. Rafael vystudoval konzervatoř v Praze – housle, dirigování a skladbu.

Jeho kariéra začala v České filharmonii, ale v roce 1948 emigroval z Československa. Ve světě ale propagoval české skladby a díky obrovským úspěchům se stal jedním z nejvýznamnějších dirigentů. Řídil Chicagský symfonický orchestr či Královskou operu v Londýně. Cestoval po celém světě, hostoval a dirigoval různá hudební tělesa.

Svou kariéru ukončil koncertem Pražského jara v roce 1990. Zemřel v roce 1996 ve Švýcarsku.

Čestné občanství Neveklova bylo Rafaelu Kubelíkovi uděleno 27. května 1990 – přesně 50 let poté, co bylo uděleno čestné občanství jeho otci.

Rafael Kubelík

Alfréd Holeček (6. května 1907 – 8. února 1989)

Alfréd Holeček se narodil a dětství prožil v Charkově na Ukrajině. Po návratu do vlasti začal studovat na Pražské konzervatoři hru na klavír. Absolvoval s vynikajícím prospěchem. Ve 30. letech 20. století spolupracoval s Janem Kubelíkem. Doprovázel ho na klavír i na zahraničních cestách.

Čestné občanství získal 26. září 1987. V Neveklově odehrál vzpomínkový koncert na Jana Kubelíka a pomáhal při pořádání koncertů na paměť klavírního virtuosa Jana Heřmana.

Zemřel 8. února 1989 v Praze.

Alfréd Holeček

PhDr. Eliška Horelová (23. května 1925 – 30. srpna 2015)

Eliška Horelová se narodila v Cerhenicích u Kolína. Dětství prožila v jižních Čechách. Vystudovala učitelství českého jazyka a dějepisu, později i pedagogiku a psychologii. Učila na základní škole i na Karlově univerzitě.

Psala články do novin a časopisů, věnovala se literatuře. Psala prózu i poezii. Řada jejích děl byla přeložena do cizích jazyků. Psala i pro rozhlas či film. Mezi nejznámější díla patří trilogie Zdivočelá voda, Strhané hráze a Potopa.

S Neveklovem ji pojí kniha Kluci ze zabaného, za kterou jí bylo 24. září 1988 uděleno čestné občanství města. Kniha vypráví osud třináctiletého chlapce, který prožívá vystěhování Neveklovska, kde bylo během 2. světové války zřízeno vojenské cvičiště německých jednotek SS.

Eliška Horelová

Eliška Horelová Neveklov několikrát navštívila. Zúčastnila se památných koncertů, zasadila na neveklovském náměstí lípu či poklepala na základní kámen neveklovské základní školy.

Zemřela 30. srpna 2015.

Ing. Zdeněk Kolečka (3. února 1929)

Zdeněk Kolečka se narodil v Neveklově. Brzy se však s rodiči přestěhoval do Prahy. Od mládí se zajímal o přírodu. Vystudoval agronomickou fakultu Vysoké školy zemědělské. Věnoval se ochraně rostlin před hmyzími škůdci, bádá v historii české entomologie.

Věnoval se studiu brouků (zejména střevlíků). Prováděl sběry a sběratelské exkurze i na Neveklovsku. Především za práci na slovníku Seznam biografii československých entomologů byl zvolen čestným členem České společnosti entomologické.

AUTOŘI A POUŽITÉ ZDROJE

Neveklov

Autorka: Mgr. Martina Štástková

Použité zdroje:

1. Balata, M., Hertl, J.: Dějiny Benešovska se zřetelem k učivu v 5. – 8. třídě všeob. vzděl. škol, I. část /do poč.18. stol./, Okresní pedagogický sbor v Benešově u Prahy,?
2. Bitarovec, M.: Židovské etnikum na Neveklovsku, SOČ, 2017, dostupné na https://www.oaneveklov.cz/images/files/soc/%C5%BDidovsk%C3%A9%20etnikum_na_Nevklovsku_-_Bitarovec_barevn%C4%9B.pdf
3. Charvát, J. a kol.: Podblanicko proti okupantům, sborník prací, Benešov u Prahy, 1966
4. Kol. Dálnice D3, informační publikace, Ředitelství silnic a dálnic, Praha, 2016
5. Kol.: Neveklov – 720 let, almanach k výročí první písemné zmínky o Neveklovu, Obec Neveklov, 2005
6. Kol.: Okres Benešov: Chráněná příroda, P.F. Art Tisk „P“ Brno, vydání 1., Praha 1996
7. Kos, P.: Cvičiště Benešov – vstup zakázán!, Posázaví o.p.s., Postupice, 2012, ISBN 978-80-904655-6-5
8. Kronika města Neveklov z let 1937–1951, založená roku 1949, MNV Neveklov
9. Neradová, J.: Jan Heřman: Osud spjatý s hudbou, nakladatelství Jalna, Praha, 2007, ISBN 978-80-86396-24-8
10. Petrář, J. a kol.: Vlastivědný atlas okresu Benešov, Okresní muzeum a Okresní archiv v Benešově, Benešov 1988, 3454-88
11. Petrář, J.: Benešovsko – Podblanicko, TEPS Praha, 1985, 54-008-85
12. Program rozvoje města Neveklov na období let 2020–2029, Město Neveklov, 2019
13. Příbyl, A., Liška, K.: Znaky a pečete středoečeských měst, Středočeské nakladatelství a knihkupectví v Praze, 1975, 42-013-76, 02/65
14. Sborník prací Pod Blánkem, vlastivědný časopis, Podblanické ekoncentrum ČSOP a Muzeum Podblanicka, ročník IX. (XXXI.), č. 3, 2005
15. Sborník prací Pod Blánkem, vlastivědný časopis, Podblanické ekoncentrum ČSOP a Muzeum Podblanicka, ročník VIII. (XXX.), č. 4, 2004
16. Sedláček, A.: Hrad, zámek a tvrz království českého, díl patnáctý, nakladatelství Šolc a Šimáček, Praha, 1927
17. Šmerák, V.: Ohlédnutí: Almanach 1942–2012, Europrint, Krňany, Neveklov, 2012, ISBN 978-80-260-2483-6
18. Šmerák, V.: Mezi Vltavou a Sázavou, 1061–2011, Europrint, Krňany 2012, ISBN 978-80-260-0384-7
19. Váňová, L.: Románské a gotické umění na Podblanicku, Muzeum okresu Benešov, zámek Vlašim, 1990, 3201-330-90
20. Vlasák, A. N.: Okres neveklovský. Nástin statisticko-historický, svazek V, nakladatel: Fr. A. Urbánek, Praha, 1875
21. Profous, A.: Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny. Svazek III. M–Ř., nakladatelství Československé akademie věd, Praha, 1951

Autoři fotografií:

žáci Základní školy Jana Kubelíka Neveklov, ročník 2014–2023

Přemysl Petrák

Mgr. Martina Štástková

a

archiv Základní školy Jana Kubelíka, Neveklov

Ilustrace: žáci Základní školy Jana Kubelíka, Neveklov, ročník 2019–2028

Vydala: Posázaví o.p.s. v roce 2023

ve spolupráci s

Základní školou Krhanice, okres Benešov

Základní školou Josefa Suka a mateřskou školou Křečovice

Základní školou Netvořice, okres Benešov, příspěvková organizace

Základní školou Jana Kubelíka, Neveklov

Základní školou Týnec nad Sázavou, příspěvková organizace

Městem Neveklov, Městem Týnec nad Sázavou, Městyssem Netvořice, Obcí Krhanice, Obcí Křečovice

Korektura textu: PhDr. Jaroslava Tůmová

Grafická příprava: Pavel Fuksa, GraTypoPrint

Elektronická podoba knihy: www.ucebniceregionu.cz

ISBN 978-80-87684-72-6

